

Broj: 02-04-2700-6/24
Sarajevo, 01.02.2024. godine

Na osnovu člana 26. i 28. stav (4) Zakona o Vladi Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj: 36/14-Novi prečišćeni tekst i 37/14-Ispravka)Vlada Kantona Sarajevo, na**10.** sjednici održanoj **01.02.2024.** godine, donijela je

ZAKLJUČAK

1. Utvrđuje se prijedlog Odluke o izmjenama Odluke o obaveznoj preventivnoj sistematskoj deratizaciji na području Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj: 22/13, 36/13 - Ispravka, 23/16, 27/16, 7/17, 41/19, 42/19, 44/22 i 48/22).
2. Prijedlog Odluke iz tačke 1. ovog zaključka dostavlja se Skupštini Kantona Sarajevo, na nadležno odlučivanje.
3. Ovaj zaključak stupa na snagu danom donošenja.

P R E M I J E R

Nihad Uk

Dostaviti:

1. Predsjedavajući Skupštine Kantona Sarajevo,
2. Skupština Kantona Sarajevo,
3. Zamjenici predsjedavajućeg Skupštine Kantona Sarajevo (3x),
4. Premijer Kantona Sarajevo,
5. Ministarstvo zdravstva Kantona Sarajevo,
6. Javna ustanova Zavod za javno zdravstvo Kantona Sarajevo (putem Ministarstva zdravstva Kantona Sarajevo),
7. Evidencija,
8. A r h i v a.

Na osnovu člana 18. stav (1) tačka b) Ustava Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo" br. 1/96, 2/96, 3/96, 16/97, 14/00, 4/01, 28/04, 6/13 i 31/17), a u vezi sa članom 3., članom 10. stav (1) tačka 5) i članom 11. stav (1) tačka 6) Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti („Službene novine Federacije BiH, broj 29/05), Skupština Kantona Sarajevo na ____ sjednici, održanoj ____ . 2024. godine, donijela je

Prijedlog

O D L U K U
O IZMJENAMA ODLUKE O OBAVEZNOJ PREVENTIVNOJ SISTEMATSKOJ
DERATIZACIJI NA PODRUČJU KANTONA SARAJEVO

Član 1.
(Izmjene odjeljka 10. Programa deratizacije)

U Odluci o obaveznoj preventivnoj sistematskoj deratizaciji na području Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", br: 22/13, 36/13 – Ispravka, 23/16, 7/17, 41/19 i 44/22), u Programu izvođenja obavezne, preventivne, sistematske deratizacije na području Kantona Sarajevo 2023. – 2025. godine ("Službene novine Kantona Sarajevo" broj 48/22), koji je sastavni dio Odluke, u odjeljku 10. IZBOR PREPARATA, u stavu (2) alineje d. i e. se brišu.

U istom odjeljku, stav (4) mijenja se i glasi:

“JU Zavod za javno zdravstvo Kantona Sarajevo i Kantonalna uprava za inspeksijske poslove - Inspektorat za sanitarne, zdravstvene i farmaceutske poslove i inspekciju hrane će izvršiti nadzor kod prijema rodenticida, zapisnički utvrditi količinu i vrstu rodenticida, a u toku izvođenja deratizacije, vršiti stalni nadzor nad primjenom rodenticida.”

Član 2.
(Stupanje na snagu Odluke)

Ova odluka stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Kantona Sarajevo".

Broj: _____
Sarajevo, _____ 2024. godine

Predsjedavajući
Skupštine Kantona Sarajevo

Elvedin Okerić

O B R A Z L O Ž E N J E

I - P R A V N I O S N O V

Pravni osnov za donošenje ove odluke sadržan je u članu 18. stav (1) tačka b) Ustava Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo" br. 1/96, 2/96, 3/96, 16/97, 14/00, 4/01, 28/04, 6/13 i 31/17), kao i članu 3., članu 10. stav (1) tačka 5) i članu 11. stav (1) tačka 6) Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti („Službene novine Federacije BiH, broj 29/05), kojim je definisana obaveza provođenja deratizacije kao skup mjera i postupaka koji se provode u svrhu smanjenja pojave štetnih glodara, sa ciljem sprječavanja i suzbijanja zaraznih bolesti.

II – R A Z L O Ž I Z A D O N O Š E N J E

Članom 1. stav (3) Odluke o obaveznoj preventivnoj sistematskoj deratizaciji na području Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, br.: 22/13, 36/13 – Ispravka, 23/16, 7/17, 41/19 i 44/22), propisano je da se deratizacija izvodi prema Programu izvođenja obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Kantona Sarajevo koji Skupština Kantona Sarajevo donosi za vremenski period od tri (3) godine.

S tim u vezi, Skupština Kantona Sarajevo je, na prijedlog Ministarstva zdravstva Kantona Sarajevo, donijela Program izvođenja obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Kantona Sarajevo za period 2023.-2025.godine ("Službene novine Kantona Sarajevo" broj 48/22). Međutim, Koordinacioni odbor za praćenje organizacije i izvođenje deratizacije, imenovan Rješenjem Ministra zdravstva Kantona Sarajevo broj:10-33-47875/22 od 12.12.2022. godine, je na sjednici održanoj dana 26.09.2023. godine, donio Zaključak kojim je predložio da JU Zavod za javno zdravstvo Kantona Sarajevo, u okviru svojih nadležnosti, sačini tekst izmjene Programa o provođenju preventivne sistematske deratizacije na Kantonu Sarajevo 2023. - 2025. godine, u dijelu kojim je definirano da izvođač obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Kantona Sarajevo mora da ima Rješenje Ministarstva zdravstva Federacije BiH za prometovanje otrova, shodno odredbama Zakona o prometu otrova ("Službeni list RBiH" br. 2/92 i 13/94), i isti što hitnije dostavi Ministarstvu, kako bi se uputio u redovnu proceduru usvajanja na Vladu i Skupštinu Kantona Sarajevo.

Također, Rješenjem Federalnog Ministarstva zdravstva broj: 01-33-3137/20 od 04.06.2020. godine, je utvrđeno da u postupku utvrđivanja ispunjenosti uvjeta stručne spreme uposlenika, tehničke opremljenosti, prostorija i drugih uvjeta za obavljanje DDD, kao mjere za sprječavanje i suzbijanje zaraznih bolesti stanovništva, nije potrebno da podnositelj zahtjeva posjeduje rješenje za promet otrova izdato od Ministarstva zdravstva Federacije BiH.

U skladu s tim JU Zavod za javno zdravstvo Kantona Sarajevo je sačinio prijedlog teksta izmjene Programa, na osnovu kojeg je ovo ministarstvo sačinilo prijedlog Odluke o izmjenama Odluke o obaveznoj preventivnoj sistematskoj deratizaciji na području Kantona Sarajevo, u dijelu koji se odnosi na ovaj program.

Obzirom da izvođači obavezne preventivne sistematske deratizacije ne moraju imati navedeno rješenje, jer oni upotrebljavaju otrove, ne prometuju ih, isto im se ne treba tražiti u postupku odabira izvođača putem javnog poziva.

Imajući u vidu obavezu Ministarstva zdravstva Kantona Sarajevo da Javni poziv za odabir najpovoljnijeg izvođača obavezne preventivne sistematske deratizacije sačini u skladu sa Programom izvođenja obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Kantona Sarajevo, primjena važećeg Programa do sada je za posljedicu imala osnovane žalbe ponuđača koji nisu imali Rješenje Ministarstva zdravstva Federacije BiH za prometovanje otrova u ovoj proceduri.

Također, predložena izmjena se odnosi i na usklađivanje redoslijeda odredbi Programa prema materiji koju regulišu, i to u dijelu koji se odnosi na nadzor nad upotrebom rodenticida, a koja je pravno-tehničke naravi.

III - OBRAZLOŽENJE PREDLOŽENIH PRAVNIH RJEŠENJA

Članom 1. Odluke predložena je izmjena Programa izvođenja obavezne, preventivne, sistemske deratizacije na području Kantona Sarajevo 2023. – 2025. godine ("Službene novine Kantona Sarajevo" broj 48/22), u poglavlju 10. IZBOR PREPARATA, na način da se u stavu (2) brišu alineje d. i e, te je predložena izmjena teksta dosadašnjeg stava (4).

Suština predloženih izmjena je u tome da se u proceduri javnog poziva za odabir najpovoljnijeg ponuđača za izvođenje obavezne preventivne deratizacije na području Kantona Sarajevo, ubuduće od potencijalnih izvođača neće tražiti Rješenje Ministarstva zdravstva Federacije BiH za prometovanje otrova, shodno razlozima koje smo naprijed naveli.

Također, usklađen je redoslijed odredbi Programa prema materiji koju regulišu, i to u dijelu koji se odnosi na nadzor nad upotrebom rodenticida, koji je u dosadašnjem tekstu Programa utvrđen u odjeljku 10. IZBOR PREPARATA, u stavu (2), u alinejama d. i e. , a predloženom izmjenom Programa nadzor kod prijema rodenticida je utvrđen u stavu (4) predmetnog odjeljka.

IV – PRIJEDLOG ODLUKE SKUPŠTINE

Na osnovu izloženog, predlažemo Skupštini Kantona Sarajevo da donese Odluku o izmjenama Odluke o obaveznoj preventivnoj sistemskoj deratizaciji na području Kantona Sarajevo, kao u predloženom tekstu.

V – FINANSIJSKA SREDSTVA

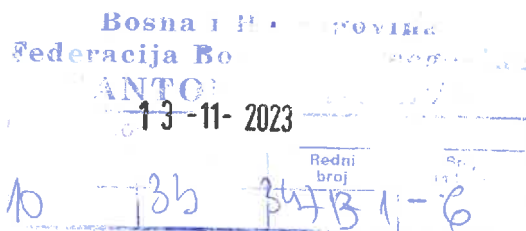
Za provođenje ove odluke nisu potrebna dodatna finansijska sredstva.

6032

Broj: 05.3.34-7359-1/23
Sarajevo, 10.11.2023. godine.

MINISTARSTVO ZDRAVSTVA KS
Ul. Reisa Dž. Čauševića 1
N/r Ministra zdravstva
Prof dr Haris Vranić

PREDMET: Odgovor; veza akt broj:10-33-3471-1/23 od 25.10.2023

Ovim putem Vam dostavljamo prijedlog teksta izmjene Programa o provođenju preventivne sistematske deratizacije na području Kantona Sarajevo za period 2023-2025.godine a što je izvršeno u skladu sa Obavjesti broj:10-33-3471-1/23 od 25.10.2023.godine.

- *Prilog: Prijedlog izmjene Programa o provođenju preventivne sistematske deratizacije na području Kantona Sarajevo za period 2023-2025.godine (2 stranice)*

S poštovanjem,

Izradile:

Prim dr Anisa Bajramović, spec. epidemiologije
Rukovodilac RJ za epidemiologiju

[Redacted signature]

dr Aida Pošković-Bajraktarević, spec.epidemiologije

[Redacted signature]

DIREKTORICA:

Mr.dr.prim. Alma Bungur

[Redacted signature]

DOSTAVITI:

- RJ 01
- Naslovu
- Arhiva

Adresa: dr. Mustafe Pintola br.1, 71210 Ilidža
Tel/fax: 627-889; 624-470
web: <http://www.zzjzks.ba>
e-mail: gzavod@bih.net.ba

Na osnovu člana 12. stav 3. Pravilnika o načinu obavljanja obavezne dezinsfekcije, dezinsekcije i deratizacije (Službene novine FBiH 30/16) J.U. Zavod za javno zdravstvo Kantona Sarajevo donosi sljedeći:

**Prijedlog izmjene Programa o provođenju preventivne sistematske deratizacije
na području Kantona Sarajevo za period 2023-2025.godine**

Član 1.

U Programa o provođenju preventivne sistematske deratizacije na području Kantona Sarajevo za period 2023-2025.godine (Službene novine Kantona Sarajevo broj:48/22) u poglavlju 10. IZBOR PREPARATA u stavu 2. brišu se alineje d) i e).

Član 2.

U poglavlju 10. IZBOR PREPARATA u stavu 2. briše se postojeći stav 4. a dodaje se novi stav 4. koji glasi:):" J.U. Zavod za javno zdravstvo Kantona Sarajevo i Sanitarna inspekcija će izvršiti nadzor kod prijema rodenticida, zapisnički utvrditi količinu i vrstu rodenticida, a u toku izvođenja vršiti stalni nadzor nad primjenom rodenticida“.

Broj: 09-02-1599/24
Sarajevo, 22.01.2024. godine

KANTON SARAJEVO
MINISTARSTVO ZDRAVSTVA

PREDMET: Mišljenje na prijedlog Odluke o izmjenama Odluke o obaveznoj preventivnoj sistematskoj deratizaciji na području Kantona Sarajevo.-

Na osnovu člana 3. stav (1) tačka b) Uredbe o osnivanju Ureda za zakonodavstvo Vlade Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 20/23) i člana 4. Uredbe o postupku i načinu pripremanja, izrade i dostavljanja propisa („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj: 50/17-Drugi novi prečišćeni tekst, 2/18-Ispravka i 32/22), Ured za zakonodavstvo Vlade Kantona Sarajevo, daje slijedeće

MIŠLJENJE

1. Ured za zakonodavstvo Vlade Kantona Sarajevo (u daljem tekstu:Ured) nema primjedbi na dostavljeni tekst prijedloga Odluke o izmjenama Odluke o obaveznoj preventivnoj sistematskoj deratizaciji na području Kantona Sarajevo iz razloga što se radi o izmjenama Programa izvođenja obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Kantona Sarajevo 2023.-2025. godine (u daljem tekstu:Program), te u tom smislu Ured nije vršio pravnu analizu izmjena Programa, jer se radi o stručnim pitanjima koja su u isključivoj nadležnosti nosioca pripreme predmetnog materijala.

2. Dostavljeni materijal je pripremljen u skladu sa Uredbom o postupku i načinu pripremanja, izrade i dostavljanja propisa ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 50/17- Drugi novi prečišćeni tekst, 2/18-Ispravka i 32/22), te se isti može razmatrati na jednoj od narednih sjednica Vlade Kantona Sarajevo.

Dostaviti:

1. Naslovu
2. Evidencija
3. Arhiva

PO OVLAŠTENJU VLADAVILJE KANTONA SARAJEVO

Amis Bisić, dipl. pravnik

Bosnia and Herzegovina
Federation of Bosnia and Herzegovina
CANTON SARAJEVO
Ministry of Justice and Administration

Broj: 03-04-02-1602/24
Sarajevo, 23.01.2024. godine

**MINISTARSTVO ZDRAVSTVA
KANTONA SARAJEVO**

Mr sci. dr med. Enis Hasanović, ministar

PREDMET: Prijedlog Odluke o izmjenama Odluke o obaveznoj preventivnoj sistematskoj deratizaciji na području Kantona Sarajevo, mišljenje –

VEZA: Vaš akt, broj: 10-33-34713-1/23 od 15.01.2024. godine

Postupajući po Vašem aktu, broj i datum gornji, na osnovu odredbi člana 7. Zakona o ministarstvima i drugim organima uprave Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 40/22) i člana 4. stav 6. Uredbe o postupku i načinu pripremanja, izrade i dostavljanja propisa ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 50/17 - Drugi novi prečišćeni tekst, 2/18 - Ispravka i 32/22), Ministarstvo pravde i uprave razmotrilo je prijedlog ove odluke i daje sljedeće

MIŠLJENJE

Prijedlog Odluke o izmjenama Odluke o obaveznoj preventivnoj sistematskoj deratizaciji na području Kantona Sarajevo je propis koji nema uticaja na ostvarivanje prava zaštićenih odredbama Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda kao i drugih pravnih akata kojima je utvrđena zaštita ljudskih prava i sloboda.

S poštovanjem,

Dostaviti:
1. Naslovu;
2. a/a.

**PARLAMENT FEDERACIJE BOSNE I
HERCEGOVINE**

328

Na osnovu člana IV.B.7. a) (IV) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, donosim

UKAZ

**O PROGLAŠENJU ZAKONA O ZAŠTITI
STANOVNIŠTVA OD ZARAZNIH BOLESTI**

Proglašava se Zakon o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti koji je donio Parlament Federacije BiH na sjednici Predstavničkog doma od 22. februara 2005. godine i na sjednici Doma naroda od 3. marta 2005. godine

Broj 01-02-171/05
11. maja 2005. godine
Sarajevo

Predsjednik
Niko Lozančić, s.r.

ZAKON

O ZAŠTITI STANOVNIŠTVA OD ZARAZNIH BOLESTI

I - OSNOVNE ODREDBE

Član 1.

Ovim Zakonom utvrđuju se zarazne bolesti čije je sprečavanje i suzbijanje od interesa za Federaciju Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Federacija) i mjere za zaštitu stanovništva od zaraznih bolesti.

Član 2.

U smislu ovog Zakona pojmovi imaju sljedeća značenja:

- **zdravstvena ustanova** je ustanova obrazovana u skladu sa propisima o zdravstvenoj zaštiti u svim oblicima vlasništva;
- **nosilac privatne prakse** je zdravstveni radnik koji ima registriranu privatnu praksu na osnovu zakona;
- **fizičko lice - obrtnik** je lice koje obavlja, na osnovu zakona, djelatnost u svoje ime i za svoj račun a pritom se može koristiti i radom drugih lica sa kojima zaključuje ugovor o radu;
- **zarazna bolest** je bolest čije je sprečavanje i suzbijanje od interesa za Federaciju;
- **epidemija zarazne bolesti** je pojava neuobičajenog broja oboljevanja od zaraznih bolesti koji su na listi zaraznih bolesti obaveznog prijavljivanja ili pojava

novih zaraznih bolesti koje ugrožavaju zdravlje stanovništva;

- **zaraženo područje** je područje na kojem su otkriveni jedan ili više izvora zaraze i koje pruža mogućnost za širenje zaraze;
- **ugroženo područje** je područje na koje se može prenijeti zarazna bolest sa zaraženog područja i gdje postoje uvjeti za širenje zaraze;
- **bolnička infekcija (intrahospitalna)** je infekcija koja se pojavljuje za vrijeme pružanja zdravstvene usluge u zdravstvenoj ustanovi ili kod nosioca privatne prakse.

Član 3.

Zaštita od zaraznih bolesti dužnost je jedinica lokalne samouprave - općina, kantona i Federacije, zdravstvenih ustanova, zavoda zdravstvenog osiguranja, nosioca privatne prakse, privrednih društava i drugih pravnih i fizičkih lica.

Sva fizička i pravna lica moraju dozvoliti zdravstvene i higijenske preglede i savjete, kao i preliminarna medicinska ispitivanja i superviziju, prikupljanje potrebnih nalaza i primjenu ostalih mjera za zaštitu od zaraznih bolesti navedenih u ovom Zakonu.

Član 4.

Zaštita od zaraznih bolesti sastoji se u organiziranju i provođenju:

1. mjera za sprečavanje i suzbijanje zaraznih bolesti i
2. osiguranja materijalnih sredstava.

Mjere za sprečavanje i suzbijanje zaraznih bolesti neposredno provode zdravstvene ustanove i nosioci privatne prakse u skladu sa zakonom i programima iz člana 9. ovog Zakona.

Odredene opće mjere za sprečavanje i suzbijanje zaraznih bolesti mogu izvršavati i privredna društva odnosno fizička lica - obrtnik u skladu sa odredbom člana 24. ovog Zakona.

Član 5.

Mjere za sprečavanje i suzbijanje zaraznih bolesti koje se mogu prenijeti sa životinja na ljude provode zdravstvene ustanove i nosioci privatne prakse u saradnji sa organima nadležnim za poslove veterinarstva i veterinarskim stanicama, a sastoje se u uzajamnom obavještanju o pojavi i kretanju tih bolesti i organiziranju i provođenju epidemioloških, higijenskih i drugih mjera za sprečavanje, odnosno suzbijanje pojedinih zaraznih bolesti.

Član 6.

Epidemiju zarazne bolesti u dva ili više kantona proglašava i određuje zaraženim odnosno ugroženim područjem federalni ministar zdravstva (u daljnjem tekstu: federalni ministar) na osnovu epidemiološkog izvještaja zdravstvene ustanove i kantonalnog zavoda za javno zdravstvo (u daljnjem tekstu:

77.	B 16	ZARAZNA ŽUTICA TIPA B	HEPATITIS VIROSA B
78.	B 17	ZARAZNA ŽUTICA TIPA C	HEPATITIS VIROSA C
79.		ZARAZNA ŽUTICA TIPA D	HEPATITIS VIROSA D
80.		ZARAZNA ŽUTICA TIPA E	HEPATITIS VIROSA E
81.	B 02	ZOSTER	HERPES ZOSTER
82.	B 26	ZAUŠNJACI	PAROTITIS EPIDEMICA
83.	A 95	ŽUTA GROZNICA	FEBRIS FLAVA
84.	A 78	Q GROZNICA	Q FEBRIS

Ako se pojavi opasnost od drugih zaraznih bolesti, čije je sprečavanje i suzbijanje od interesa za Federaciju, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vlada) može, na prijedlog federalnog ministra i uz stručno mišljenje Federalnog zavoda, odrediti da se za zaštitu stanovništva od takvih bolesti primjenjuju sve ili pojedine mjere predviđene ovim Zakonom.

III - MJERE ZA ZAŠTITU STANOVNIŠTVA OD ZARAZNIH BOLESTI

Član 9.

Zaštita stanovništva od zaraznih bolesti ostvaruje se mjerama za sprečavanje i suzbijanje zaraznih bolesti koje mogu biti:

- A. opće mjere,
- B. posebne mjere,
- C. ostale mjere.

Opće i posebne mjere iz stava 1. ovog člana provode se u skladu sa programima koje donosi federalni ministar odnosno nadležni kantonalni ministar na prijedlog stručnog savjetodavnog tijela iz člana 64. ovog Zakona, Federalnog zavoda odnosno kantonalnih zavoda koji imaju obavezu da prate i ispituju epidemiološku situaciju u pogledu zaraznih bolesti u skladu sa zakonom, prihvaćenim međunarodnim sporazumima i programima Svjetske zdravstvene organizacije.

Programi iz stava 2. moraju sadržavati mjere za sprečavanje i suzbijanje zaraznih bolesti, njihove izvršioce, rokove implementacije i izvore sredstava za njihovu provedbu.

A. OPĆE MJERE ZA SPREČAVANJE I SUZBIJANJE ZARAZNIH BOLESTI

Član 10.

Opće mjere za sprečavanje i suzbijanje zaraznih bolesti su:

1. osiguranje higijenski ispravne vode za piće, kao i sanitarna zaštita izvorišta, objekata i uređaja koji služe za snabdijevanje vodom za piće;
2. osiguranje zdravstvene ispravnosti životnih namirnica i sanitarno-tehničkih i higijenskih uvjeta za njihovu proizvodnju i promet;
3. uklanjanje otpadnih voda i drugih otpadnih materija na način i pod uvjetima kojima se osigurava zaštita od zagađivanja voda i zemljišta, kao i održavanje glodara i insekata na biološki prihvatljivom minimumu;
4. održavanje sanitarno-tehničkih i higijenskih uvjeta u javnim zgradama, sredstvima javnog saobraćaja i na javnim mjestima;
5. vršenje obavezne (preventivne) dezinfekcije, dezinfekcije i deratizacije u:
 - objektima za snabdijevanje vodom za piće,
 - objektima za proizvodnju i promet namirnica i predmeta opće upotrebe, te sirovina za njihovu proizvodnju odnosno prijevoznim sredstvima namijenjenim za njihov prijevoz,
 - objektima odnosno prostorima za uklanjanje otpadnih voda i drugih otpadnih materija,
 - objektima zdravstvenih ustanova i nosioca privatne prakse,
 - odgojno-obrazovnim objektima,
 - objektima i sredstvima javnog prometa,
 - stambenim objektima i dvorištima,

- ostalim objektima privrednih društava (radnim prostorijama, na radnim površinama, sredstvima rada i dr.), drugih pravnih lica kao i fizičkih lica - obrtnika i drugih pravnih i fizičkih lica.

B. POSEBNE MJERE ZA SPREČAVANJE I SUZBIJANJE ZARAZNIH BOLESTI

Član 11.

Posebne mjere za sprečavanje i suzbijanje zaraznih bolesti su:

1. predstavljanje i zdravstveno vaspitanje o prevenciji zaraznih bolesti;
2. rano otkrivanje izvora zaraze i puteva prenošenja zaraze;
3. laboratorijska izolacija i identifikacija uzročnika;
4. prijavljivanje;
5. prijevoz, izolacija, hospitalizacija i liječenje oboljelih lica;
6. dezinfekcija, dezinfekcija i deratizacija;
7. zdravstveni nadzor nad kliconošama, zaposlenicima i drugim licima;
8. imunizacija, imunoprofilaksa i hemoprofilaksa;
9. karantin, kućna izolacija i zdravstveni nadzor.

1. Predstavljanje i zdravstveno vaspitanje o prevenciji od zaraznih bolesti

Član 12.

Kao mjera sprečavanja i kontrole zaraznih bolesti provodi se predstavljanje i zdravstveno vaspitanje koji moraju biti orijentirani prema trenutnoj epidemiološkoj situaciji u posebnoj oblasti i posebnom okruženju, a implementiraju se u skladu sa programom.

Program predstavljanja i zdravstvenog vaspitanja iz stava 1. ovog člana donosi federalni ministar na prijedlog Federalnog zavoda, a provode ih kantonalni zavodi koordinirano od Federalnog zavoda.

Troškovi predstavljanja i zdravstvenog vaspitanja osiguravaju se u budžetu Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: budžet Federacije) odnosno u budžetu kantona, a troškove zdravstvenog vaspitanja zaposlenika, u vezi sa procesom rada, snosi privredno društvo, pravno lice, kao i fizičko lice-obrtnik za svoje zaposlenike.

2. Rano otkrivanje izvora zaraze i puteva prenošenja zaraze

Član 13.

Radi ranog otkrivanja izvora zaraze i puteva prenošenja zaraze zdravstvene ustanove obavljaju:

1. epidemiološko izvidanje i osmatranje terena;
2. epidemiološko ispitivanje (anketiranje):
 - a) pri pojavi: Brill-Zinsserove bolesti, bruceloze, tuberkuloze, hemoragične groznice sa bubrežnim sindromom, zarazne žutice, bjesnoće, malarije, malih boginja, meningokokne bolesti, Q groznice, AIDS-a, nosilaštva HIV antitijela, SARS-a, trbušnog tifusa i paratifusa, pjegavca, akutne flakcidne paralize, virusnog meningitisa, kongentalne rubeole, zaušnjaka, infekcije izazvane Hemofilusom influenzae b, dječije paralize, difterije, gonoreje, sifilisa, crnog prišta, lepre, tularemije, trihineloze, legionarske bolesti, lišmanijaze, ornitoze-psitakoze i botulizma, te pri pojavi ili sumnji na epidemiju drugih zaraznih bolesti,
 - b) pri pojavi ili opasnosti od pojave kolere, kuge, žute groznice, hemoragičnih groznica i velikih boginja;
3. zdravstvene preglede osoba koje su preboljele trbušni tifus, virusnu žuticu tipa B i C, a po epidemiološkim indikacijama i po preboljeloj dizenteriji i salmonelozi;
4. zdravstvene preglede osoba za koje se sumnja da su oboljele ili da nose klice (kliconoše) zaraznih bolesti iz tačke 2. ovog člana ili drugih zaraznih bolesti;
5. epidemiološko ispitivanje i zdravstvene preglede osoba koje su oboljele ili se sumnja da boluju od zaraznih bolesti nepoznatog uzročnika;

SLUŽBENE NOVINE KANTONA SARAJEVO

Godina XVIII – Broj 22

Četvrtak, 6. juna 2013. godine
SARAJEVO

ISSN 1512-7052

KANTON SARAJEVO

Skupština Kantona

Na osnovu člana 18. stav (1) tačka b) u vezi sa čl. 12. i 14. Ustava Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 1/96, 2/96, 3/96, 16/97, 14/00, 4/01, 28/04) i čl. 117. Poslovnika Skupštine Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 41/12) (Drugi novi prečišćeni tekst), Skupština Kantona Sarajevo na sjednici, održanoj dana 29.05.2013. godine, donijela je

ODLUKU

O UTVRĐIVANJU DANA POLICIJE KANTONA SARAJEVO

I

Utvrđuje se datum 06. april kao Dan policije Kantona Sarajevo.

II

Nosilac obilježavanja Dana policije Kantona Sarajevo je Ministarstvo unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo.

III

Zadužuje se nosilac aktivnosti iz tačke II ove Odluke da organizuje, prati i na prigodan način obilježava Dan policije Kantona Sarajevo.

IV

Godišnji program obilježavanja donosi ministar unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo u okviru Programa rada ministarstva za tekuću godinu.

V

Sredstva za finansiranje obezbjeđuju se u Budžetu Kantona Sarajevo, sa razdjela Ministarstva unutrašnjih poslova.

VI

Donošenjem ove Odluke, stavlja se van snage Odluka o utvrđivanju Dana policije Kantona Sarajevo broj 01-05-19229/12 od 30.05.2012. godine.

VII

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja, a objavit će se u "Službenim novinama Kantona Sarajevo".

Broj 01-05-16313/13
29. maja 2012. godine
Sarajevo

Predsjedavajuća
Skupštine Kantona Sarajevo
Prof. dr. Mirjana Malić, s. r.

Na osnovu člana 18. stav (1) tačka b) Ustava Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", br. 1/96, 2/96, 3/96, 16/97, 14/00, 4/01 i 28/04), a u vezi sa članom 3., članom 10. stav (1) tačka 5) i članom 11. stav (1) tačka 6) Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti ("Službene novine Federacije BiH", broj 29/05), Skupština Kantona Sarajevo na sjednici, održanoj dana 29.05.2013. godine, donijela je

ODLUKU

O OBAVEZNOJ PREVENTIVNOJ SISTEMATSKOJ DERATIZACIJI NA PODRUČJU KANTONA SARAJEVO

Član 1.

(Opća mjera)

- (1) U cilju sprječavanja i suzbijanja zaraznih bolesti, poboljšanja općih higijenskih uslova za život, zaštite čovjekove sredine i smanjenja ekonomskih šteta koje prouzrokuju štetni glodari, uvodi se obavezna preventivna sistematska deratizacija (u daljem tekstu: deratizacija) na području Kantona Sarajevo (u daljem tekstu: Kanton), kao opća mjera za sprječavanje i suzbijanje zaraznih bolesti.
- (2) Deratizacijom se smatraju postupci uništavanja štakora, miševa i drugih mišolikih glodara koji prenose uzročnike zaraznih bolesti ili su rezervoari njihovih uzročnika.
- (3) Deratizacija se izvodi prema Programu izvođenja obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Kantona Sarajevo (u daljem tekstu: program deratizacije), koji je sastavni dio ove odluke.
- (4) Da bi deratizacija bila uspješna, u pravilu mora biti izvedena u što kraćem roku, u isto vrijeme na cijelom području Kantona i obavezna je za sva pravna i fizička lica.
- (5) Vremenski termini i obaveze svih subjekata u izvođenju deratizacije utvrđeni su ovom odlukom, programom deratizacije, te zakonskim i podzakonskim propisima.

Član 2.

(Područje primjene)

Deratizacijom se obuhvataju:

- a) otvoreni i zatvoreni vodotoci, parkovi, groblja, površine koje nisu privedene urbanističkoj namjeni, saobraćajnice, mostovi, otvorena i zatvorena parkirališta, trgovci, tržnice i pijace, javni nužnici i druga javna mjesta na kojima postoji mogućnost zadržavanja i razmnožavanja glodara;
- b) mreža kantonalne i mjesnih kanalizacija za odvođenje otpadnih i oborinskih voda, uređaji za prečišćavanje tih voda, te septičke jame i pomijare;

- c) šahtovi i energetski kanali toplovodnih, plinskih, električnih, telefonskih i drugih instalacija;
- d) glavna sanitarna deponija i ostale deponije smeća i otpadnih materijala koji služe kao sekundarne sirovine;
- e) objekti i sredstva javnog prevoza (željezničke i autobuske stanice, garažni prostori i remize saobraćajnih sredstava za javni prevoz i aerodromski objekti);
- f) svi objekti i prostorije koji služe za proizvodnju, preradu i promet životnih namirnica i predmeta opće upotrebe;
- g) pomoćni prostor stambenih i stambeno-poslovnih zgrada, u svim oblicima svojine, uključujući: podrumne, tavane, drvarnice, magazinske prostore, dvorišta, smetljarnike, garaže, otvorena i zatvorena dubrišta;
- h) prostorije za ostavljanje poljoprivrednih mašina i oruđa, te pripadajuće javne površine navedenih objekata (dvorišta, parkovi i sl.);
- i) neuređene ili djelimično uređene zelene i druge javne površine u okolini stambenih zgrada,
- j) podrumi, tavani, drvarnice, magazinske prostore, dvorišta, smetljarnice, garaže, otvorena i zatvorena dubrišta i sl. poslovnih i pomoćnih prostorija na kojima postoji mogućnost razmnožavanja glodara, posebno prostori za skladištenje i pripremu hrane, te pripadajuće površine (dvorišta, parkovi i sl.):
 - preduzeća, trgovinskih, ugostiteljskih i zanatskih radnji,
 - hotelsko-turističkih, ugostiteljskih, sportskih i rekreacionih prostora,
 - predškolskih, školskih, vjerskih ustanova i institucija, đački i studentski domovi, domovi penzionera i drugi slični subjekti,
 - zdravstvenih ustanova u svim oblicima svojine,
 - objekata za pružanje medicinskih i higijenskih usluga stanovništvu (centri za masažu, kiropraktične ordinacije, pedikerski, kozmetički, frizerski i brijački saloni, solariji).
 - organa uprave, javnih preduzeća i ustanova, privrednih društava, organizacija i drugih pravnih lica u svim oblicima svojine, kao i fizičkih lica - obrtnici,
 - uslužnih, trgovinskih, zanatskih i ugostiteljskih radnji, a naročito onih koji se bave proizvodnjom, skladištenjem i prometom životnih namirnica,
 - drugih pravnih i fizičkih lica, te
 - svih ostalih subjekata/objekata i drugih mjesta na kojima postoji mogućnost zadržavanja i razmnožavanja glodara.

Član 3.

(Operativne faze rada)

- (1) Deratizacija se vrši u dvije operativne faze rada (proljetnoj i jesenjoj), svake kalendarske godine i obavezno se izvodi u svakoj operativnoj fazi na svim objektima ili prostorima iz člana 2. ove odluke.
- (2) Deratizacija se izvodi kontinuirano u toku cijele godine, a operativne (udarne) faze se izvode u proljetnom i jesenjem periodu kada je najveća populacija štetnih glodara, te kada se zbog biološkog ciklusa i migracionih svojstava glodara postižu i najbolji efekti uništavanja istih.
- (3) U skladu sa st. (1) i (2) ovog člana, vremenski termini izvođenja deratizacije, kojih se trebaju pridržavati pravna i fizička lica, te izvođači deratizacije su:
 - a) Prva (proljetna) operativna faza deratizacije provodit će se u vremenskom intervalu od 01. 04. do 30. 05. kalendarske godine,
 - b) Druga (jesenja) operativna faza deratizacije provodit će se u vremenskom intervalu od 01. 10. do 30. 11. kalendarske godine.

- (4) Interventna deratizacija je treća faza izvođenja deratizacije, a provodit će se po uočenoj infestaciji štetnih glodara.
- (5) Interventna deratizacija mora se početi u objektima i prostorima iz člana 2. ove odluke kada se uoči povećani broj glodara ili ako se u toku 7 dana od postavljanja mamaca utvrdi da je 50% pojedeno od strane glodara, kao i u svim slučajevima kada se pojavi nesigurna ili pogoršana epidemiološka situacija zaraznih bolesti koje prenose glodari.
- (6) Interventna deratizacija vremenski se izvodi tokom cijele kalendarske godine i sve do početka prve (proljetne) operativne faze deratizacije na području Kantona Sarajevo u narednoj godini.
- (7) Kontinuitet deratizacije se postiže obradom mjesta koja služe kao stalna legla i staništa glodara uspostavljanjem tzv. "Stalnih hranilišta" koja se održavaju tokom cijele godine.

Član 4.

(Sredstva i preparati)

- (1) Deratizacija se izvodi hemijskim sredstvima i preparatima čija je upotreba dozvoljena na području Federacije Bosne i Hercegovine i koja, uz toksikološku ocjenu, imaju i dokaz o utvrđenoj efikasnosti, prema propisima koji regulišu ovu oblast, a pismeni dokaz podnose izvođači deratizacije.
- (2) Primjena aktivnih sastojaka u mamacima koji će se koristiti u deratizaciji mora odgovarati Listi otrova koji se mogu stavljati u promet u Federaciji Bosne i Hercegovine, a koja je utvrđena Rješenjem o utvrđivanju liste otrova koji se mogu stavljati u promet u Federaciji Bosne i Hercegovine.
- (3) Provjera efikasnosti sredstava iz stava (2) ovog člana, vrši ovlaštena ustanova ispitivanjem njihovog dejstva na glodare iz prirode u laboratorijskim uslovima, na zahtjev Koordinacionog odbora za praćenje organizacije i izvođenje deratizacije (u daljem tekstu: Koordinacioni odbor).
- (4) Preporuku za provjeru efikasnosti sredstava može dati Kantonalna uprava za inspeksijske poslove - Inspektorat za sanitarnu, zdravstvenu i farmaceutsku poslove Kantona Sarajevo (u daljem tekstu: Sanitarna inspekcija) ili Zavod za javno zdravstvo Kantona Sarajevo (u daljem tekstu: Zavod).

Član 5.

(Obaveze izvođača deratizacije)

- (1) Izvođač deratizacije mora imati odobrenje Federalnog ministarstva zdravstva, a koje uključuje upotrebu otrova II i III grupe iz Pravilnika o uslovima u pogledu stručne spremljenosti, tehničke opremljenosti, prostorija i drugih uslova kojima moraju udovoljavati zdravstvene ustanove, privredna društva odnosno fizičke osobe-obrtnici za obavljanje dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije ("Službene novine Federacije BiH", broj 60/06 i 82/06).
- (2) Izvođač je dužan da prilikom izvođenja deratizacije preduzima sve potrebne mjere predostrožnosti za zaštitu zdravlja građana i radnika koji izvode deratizaciju, kao i mjere za zaštitu domaćih životinja, korisnih insekata, životne i radne sredine.

Član 6.

(Sadržaj uputstva za zaštitu)

- (1) Izvođač je dužan da prije početka izvođenja deratizacije obavijesti građane i druga pravna i fizička lica o početku i načinu izvođenja deratizacije, dajući potrebna uputstva za zaštitu od eventualnih štetnih posljedica.
- (2) Uputstva za zaštitu sadrže:
 - a) opće mjere predostrožnosti i sigurnosti;
 - b) posebne mjere za zaštitu građana i imovine;
 - c) opće mjere za zaštitu domaćih životinja i korisnih insekata;
 - d) mjere koje se odnose na obaveze pravnih i fizičkih lica za pripremanje prostora u kojima se izvodi deratizacija (uklanjanje smeća i drugih otpadaka, obezbjeđenje pristupačnosti prostoru, davanje potrebnih obavještenja stručnim licima izvođača i dr.).

- (3) Obavještenja i uputstva iz stava (2) ovog člana daju se na prigodan način putem plakiranja, oglašavanja u sredstvima javnog informisanja, prije i u toku izvođenja deratizacije.

Član 7.

(Obaveze pravnih i fizičkih lica)

- (1) Sva pravna i fizička lica u čijim se objektima izvodi deratizacija, dužna su da stručnim radnicima izvođača omogućе pristup i daju im potrebna obavještenja.
- (2) Lica iz stava (1) ovog člana dužna su provoditi određene mjere i izvršavati radnje koje im nalažu stručni radnici u cilju osiguranja uspješnog izvođenja deratizacije i zaštite ljudi i domaćih životinja.

Član 8.

(Obveznici finansiranja)

- (1) Obveznici finansiranja deratizacije na području Kantona su vlasnici ili korisnici ili upravitelji objekata ili prostora iz člana 2. ove odluke.
- (2) Svi vlasnici ili korisnici ili upravitelji objekata ili prostora iz člana 2. ove odluke troškove deratizacije plaćaju neposredno izvođaču deratizacije ili izvođaču DDD poslova koje su sami izabrali.
- (3) Troškovi deratizacije na području Kantona koja se odnosi na javne površine i javna dobra u skladu sa članom 2. ove odluke, finansiraju se iz sredstava Budžeta Kantona Sarajevo.

Član 9.

(Način izbora izvođača)

- (1) Stručna služba Kantona Sarajevo vrši izbor izvođača deratizacije za javne površine i javna dobra u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 49/04, 19/05, 52/05, 24/06, 70/06, 12/09 i 60/10).
- (2) Stručna služba Kantona Sarajevo, na bazi prispjelih ponuda izvođača, utvrđuje cijenu deratizacije za javne površine i javna dobra, te pojedinačne cijene deratizacije koju finansiraju vlasnici ili korisnici ili upravitelji objekata ili prostora iz člana 2. ove odluke, ukoliko se odluče da im deratizaciju vrši izvođač deratizacije koga je izabrao Kanton Sarajevo.
- (3) Sa izabranim izvođačem Ministarstvo zdravstva Kanton Sarajevo zaključuje ugovor o izvođenju deratizacije.
- (4) Izvođenje deratizacije može se povjeriti jednom ili više izvođača u kom slučaju su izvođači dužni odrediti nosioca obaveza izvođenja deratizacije i ugovorno regulisati međusobne obaveze i odnose.
- (5) Pravna ili fizička lica čiji objekti podliježu obavezi deratizacije mogu izabrati izvođača deratizacije (pravno ili fizičko lice) koji ispunjava propisane uslove za obavljanje poslova deratizacije i sa istim zaključuju ugovor o izvođenju deratizacije, neovisno od izbora izvođača deratizacije od strane Kantona Sarajevo.

Član 10.

(Plan izvođenja deratizacije)

- (1) Uz ponudu za obavljanje deratizacije dostavlja se plan izvođenja deratizacije, sa tačno utvrđenim rokovima i dinamikom izvođenja deratizacije.
- (2) Plan izvođenja deratizacije mora biti usaglašen sa programom deratizacije.
- (3) Na osnovu plana izvođenja deratizacije izvođač je dužan da izradi operativni plan izvođenja deratizacije (u daljem tekstu: operativni plan).
- (4) Operativni planovi mogu biti dnevni ili sedmični, a sadrže podatke o sastavu mobilnih ekipa koje izvode deratizaciju, uže područje na kome se izvodi deratizacija, vrijeme vršenja deratizacije i nazive preparata kojima se vrši deratizacija.

- (5) Izvođač deratizacije je obavezan da operativne planove blagovremeno dostavlja Koordinacionom odboru, Zavodu i Sanitarnoj inspekciji.

Član 11.

(Imenovanje i način rada Koordinacionog odbora)

- (1) Koordinaciju izvršenja svih poslova i zadataka u vezi sa realizacijom Programa deratizacije, plana deratizacije i operativnih planova deratizacije vrši Koordinacioni odbor za praćenje organizacije i izvođenja deratizacije, koji broji 5 do 9 članova.
- (2) Ministar zdravstva Kantona Sarajevo imenuje predsjednika i zamjenika predsjednika, te članove Koordinacionog odbora u čiji sastav ulaze: predstavnik Ministarstva zdravstva Kantona Sarajevo, predstavnik općina, predstavnik Sanitarne inspekcije, predstavnik Zavoda i predstavnik drugih pravnih i fizičkih lica čiji objekti podliježu obavezi deratizacije.
- (3) Koordinacioni odbor se sastaje po ukazanoj potrebi, raspravlja problematiku vezanu za organizaciju i izvođenje deratizacije i blagovremeno predlaže izvođaču mjere za prevazilaženje teškoća koje mogu negativno uticati na opći uspjeh izvođenja deratizacije.
- (4) O uspjehu izvedene deratizacije i problematici vezanoj za organizaciju i izvođenje deratizacije, te eventualne mjere za unapređenje organizacije i izvođenje deratizacije Koordinacioni odbor, najmanje nakon završetka svake operativne faze informiše Ministarstvo zdravstva Kantona Sarajevo.

Član 12.

(Nadzor nad izvođenjem deratizacije)

- (1) Stručni nadzor nad izvođenjem deratizacije javnih površina i javnih dobara, vrše higijensko-epidemiološke ekipe Zavoda.
- (2) Upravni nadzor nad provođenjem ove odluke, te nadzor nad organizacijom i izvođenjem deratizacije vrši Sanitarna inspekcija.
- (3) Sanitarna inspekcija po svom nalazu ili nalazu Zavoda može zabraniti ili obustaviti izvođenje deratizacije iz slijedećih razloga:
- kada se utvrdi da izvođač deratizacije koristi preparate čija efikasnost nije provjerena i upotreba dozvoljena,
 - kada se utvrdi da nisu ispunjeni uslovi propisani u članu 6. ove odluke,
 - kada se utvrdi da radnici koji vrše deratizaciju nemaju propisanih uslova za vršenje deratizacije.
- (4) O svim nalazima Sanitarne inspekcije obavještava se Koordinacioni odbor i Zavod.
- (5) U slučaju nekvalitetnog ili nepotpunog izvršenja deratizacije, Sanitarna inspekcija će predložiti Koordinacionom odboru da naredi da se postupak deratizacije ponovi o trošku izvođača ili predložiti raskid ugovora na štetu izvođača deratizacije.

Član 13.

(Kaznene odredbe)

- (1) Novčanom kaznom u iznosi od 5.000,00 KM do 7.000,00 KM kaznit će se za prekršaj izvođač deratizacije:
- ako izvrši deratizaciju preparatima čija efikasnost nije provjerena i čija upotreba nije dozvoljena prema rješenju o utvrđivanju liste otrova koji se mogu stavljati u promet u Federaciji Bosne i Hercegovine (član 4. ove odluke);
 - ako prilikom izvođenja deratizacije ne poduzme mjere predostrožnosti iz člana 5. stav 2. ove odluke i ne izda propisana uputstva iz člana 6.
- (2) Za prekršaj iz stava (1) ovog člana kaznit će se i odgovorno lice izvođača deratizacije novčanom kaznom od 2.000,00 KM.

Član 14.

(Kaznene odredbe)

- (1) Novčanom kaznom u iznosu od 3.000,00 KM do 5.000,00 KM kaznit će se za prekršaj izvođač deratizacije:
 - a) ako nakon izvođenja deratizacije u propisanom roku ne ukloni uginule glodare i ostatke otrova, u skladu sa zahtjevima iz Programa deratizacije;
 - b) ako u određenim rokovima ne dostavi operativne planove Koordinacionom odboru, Zavodu i Sanitarnoj inspekciji (član 10. ove odluke).
- (2) Za prekršaj iz stava (1) ovog člana kaznit će se odgovorno lice izvođača deratizacije novčanom kaznom od 1.000,00 KM.

Član 15.

(Kaznene odredbe)

- (1) Novčanom kaznom u iznosu od 3.000,00 KM do 5.000,00 KM kaznit će se za prekršaj preduzeće, ustanova ili drugo pravno lice ako ne izvrši deratizaciju u proljetnoj i jesenjoj fazi deratizacije, kao i u svim slučajevima kada se pojavi nesigurna ili pogoršana epidemiološka situacija zaraznih bolesti koje prenose glodari ili onemogućiti izvršenje deratizacije ili ne provode mjere propisane članom 7. ove odluke.
- (2) Za prekršaj iz stava (1) ovog člana kaznit će se odgovorno lice u preduzeću, ustanovi ili drugom pravnom licu novčanom kaznom od 1.000,00 KM.
- (3) Novčanom kaznom u iznosu od 500,00 KM kaznit će se za prekršaj pojedinac ako onemogućiti izvršenje deratizacije u objektu čije je on vlasnik, koji koristi ili kojim upravlja ili ako ne provodi mjere propisane u članu 7. ove odluke.

Član 16.

(Prelazna odredba)

Danom stupanja na snagu ove odluke prestaje primjena Odluke o obaveznoj preventivnoj sistematskoj deratizaciji na području Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 11/01).

Član 17.

(Rok stupanja na snagu)

Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Kantona Sarajevo".

Broj 01-05-16314/13
29. maja 2012. godine
Sarajevo

Predsjedavajuća
Kantona Sarajevo
Prof. dr. Mirjana Malić, s. r.

Na osnovu člana 39. Ustava Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 1/96, 2/96, 3/96, 16/97, 14/00, 4/01, 28/04, 6/13), člana 8. Zakona o imovini Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 6/97) i člana 119. Poslovnika Skupštine Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 41/12 - Drugi novi prečišćeni tekst i 15/13), Skupština Kantona Sarajevo, na sjednici održanoj dana 29.05.2013. godine, donijela je

ODLUKU

**O DAVANJU SAGLASNOSTI ZA DODJELU PRINTERA
NA PRIVREMENO KORIŠTENJE**

I

Daje se saglasnost Ministarstvu unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo da dodijeli Ministarstvu vanjskih poslova Bosne i Hercegovine, na privremeno korištenje printer marke "DILETTE" 440i, namijenjenog za printanje putnih isprava, koji se vodi u evidenciji osnovnih sredstava navedenog Ministarstva.

II

Za realizaciju ove odluke zadužuje se Ministarstvo unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo.

III

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja, a objavit će se u "Službenim novinama Kantona Sarajevo".

Broj 0-05-16316/13
29. maja 2012. godine
Sarajevo

Predsjedavajuća
Skupštine Kantona Sarajevo
Prof. dr. Mirjana Malić, s. r.

Vlada Kantona

Na osnovu čl. 22. i 24. stav 1. Zakona o Vladi Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 24/03 - Prečišćeni tekst), a u vezi sa članom 12. Zakona o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom ("Službene novine Kantona Sarajevo", br. 16/02, 8/03, 2/06, 21/06, 17/10, 26/12 i 15/13), Vlada Kantona Sarajevo, na 23. sjednici održanoj 28.05.2013. godine, donijela je

UREDBU

**O VISINI KOEFICIJENTA ZA OBRAČUN PROSJEČNE
NETO PLAĆE OSTVARENE U KANTONU SARAJEVO
U 2012. GODINI**

Član 1.

(Osnovna odredba)

Ovom uredbom se utvrđuje visina koeficijenta za obračun prosječne neto plaće ostvarene u Kantonu Sarajevo u 2012. godini, koja služi kao osnov za utvrđivanje novčanih i drugih materijalnih davanja po Zakonu o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom ("Službene novine Kantona Sarajevo", br. 16/02, 8/03, 2/06, 21/06, 17/10, 26/12 i 15/13) (u daljnjem tekstu: Zakon).

Član 2.

(Visina prosječne neto plaće)

Prosječna neto plaća ostvarena u Kantonu Sarajevo u 2012. godini objavljena u Saopćenju o prosječnoj isplaćenju mjesečnoj neto plaći zaposlenih u Kantonu Sarajevo za 2012. godinu ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 7/13) iznosi 1.012,69 KM (u daljnjem tekstu: prosječna neto plaća).

Član 3.

(Visina koeficijenta)

Visina koeficijenta iz člana 1. ove uredbe iznosi 0,5925, a što je 59,25% od prosječne neto plaće.

Član 4.

(Osnov za obračun)

Osnov za obračun novčanih i drugih materijalnih davanja po članu 12. Zakona je prosječna neto plaća pomnožena sa koeficijentom iz člana 3. ove uredbe i iznosi 600,00 KM.

Član 5.

(Stupanje na snagu)

Stupanjem na snagu ove uredbe stavlja se van snage Uredba o visini koeficijenta za obračun prosječne neto plaće ostvarene u Kantonu Sarajevo u 2011. godini ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 15/12).

Član 6.

(Završna odredba)

Ova uredba stupa na snagu prvog narednog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Kantona Sarajevo".

Broj 02-05-15617-6/13
28. maja 2013. godine
Sarajevo

Premijer
Suad Zeljković, s. r.

Na osnovu čl. 22. i 24. stav 2. Zakona o Vladi Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 24/03 - Prečišćeni tekst), člana 7. (Standardi i kriteriji) Zakona o ministarskim, vladinim i drugim imenovanjima Federacije Bosne

RJEŠENJE**O IMENOVANJU ČLANA KOMISIJE ZA STATUT I
PROPISE**

1. DURAN BANDIĆ imenuje se za člana Komisije za Statut i propise.
2. Rješenje stupa na snagu danom donošenja, a objavit će se u "Službenim novinama Kantona Sarajevo".

Broj 01-01-2-7257/13
29. augusta 2013. godine
Hadžići

Predsjedavajući
Općinskog vijeća Hadžići
Adnan Proha, s. r.

Na osnovu člana 24. Statuta Općine Hadžići ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 15/09, 17/12, 10/13 i 14/13 - ispravka), člana 28. Poslovnika Općinskog vijeća Hadžići ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 15/09) i člana 3. Odluke o osnivanju Zdravstvenog savjeta ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 6/13), Općinsko vijeće Hadžići, na Devetoj sjednici održanoj 29.08.2013. godine, donosi

RJEŠENJE**O RAZRJEŠENJU ČLANA ZDRAVSTVENOG SAVJETA**

1. EMRA KAZIĆ razrješava se dužnosti člana Zdravstvenog savjeta.
2. Ovo Rješenje stupa na snagu danom donošenja, a objavit će se u "Službenim novinama Kantona Sarajevo".

Broj 01-01-2-7256/13
29. augusta 2013. godine
Hadžići

Predsjedavajući
Općinskog vijeća Hadžići
Adnan Proha, s. r.

Na osnovu člana 24. Statuta Općine Hadžići ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 15/09, 17/12, 10/13 i 14/13 - ispravka), člana 28. Poslovnika Općinskog vijeća Hadžići ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 15/09) i člana Odluke o osnivanju Zdravstvenog savjeta ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 6/13), Općinsko vijeće Hadžići, na Devetoj sjednici održanoj 29.08.2013. godine, donosi

RJEŠENJE**O IMENOVANJU ČLANA ZDRAVSTVENOG SAVJETA**

1. MELIHA TOPALLOVIĆ imenuje se za člana Zdravstvenog savjeta.
2. Ovo Rješenje stupa na snagu danom donošenja, a objavit će se u "Službenim novinama Kantona Sarajevo".

Broj 01-01-2-7255/13
29. augusta 2013. godine
Hadžići

Predsjedavajući
Općinskog vijeća Hadžići
Adnan Proha, s. r.

ISPRAVKE**Skupština Kantona Sarajevo**

Na osnovu člana 164. Poslovnika Skupštine Kantona Sarajevo (Drugi Novi prečišćeni tekst - "Službene novine Kantona Sarajevo", broj 41/12 i broj 15/13), Sekretar Skupštine Kantona Sarajevo, nakon uočene tehničke pogreške u "Službenim novinama Kantona Sarajevo" broj 22/13 od 06.06.2013. godine, daje sljedeću

ISPRAVKU

1. U "Odluci o obaveznoj preventivnoj sistematskoj deratizaciji na području Kantona Sarajevo" broj 01-05-16314/13 u članu 1. stav 3. navedeno je da je "Program obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Kantona Sarajevo" sastavni dio ove Odluke. Tehničkom omaškom Program je izostavljen iz objave u "Službenim novinama Kantona Sarajevo".
2. Program obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Kantona Sarajevo objavit u "Službenim novinama

Kantona Sarajevo" kao sastavni dio "Odluke o obaveznoj preventivnoj sistematskoj deratizaciji na području Kantona Sarajevo" ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 22/13 od 06.06.2013. godine).

Broj 01-05-23257/13
12. septembra 2013. godine
Sarajevo

Sekretar
Abid Kolašinac, s. r.

PROGRAM**OBAVEZNE PREVENTIVNE SISTEMATSKE
DERATIZACIJE NA PODRUČJU KANTONA
SARAJEVO****I. UVODNE NAPOMENE**

Obavezna preventivna sistematska deratizacija na području Kantona Sarajevo (u daljem tekstu: deratizacija) predstavlja opću mjeru za sprječavanje pojave zaraznih bolesti.

Provođenje deratizacije na području Kantona Sarajevo ima za cilj prevenciju zaraznih bolesti koje se prenose glodarima, a time i unapređenje zdravstvenog stanja stanovništva, očuvanje okoline i smanjenje ekonomskih i drugih šteta od glodara.

Deratizacija je najvažnija preventivna mjera uništavanja glodara koji prenose uzročnike zaraznih bolesti ili su njihovi rezervoari i svodenje njihovog broja na biološki održivi nivo.

Pored deratizacije, čiji je cilj smanjenje broja glodara na biološki održivi minimum, a zbog prevencije pojave oboljenja po potrebi se provode i obavezna protuepidemijska deratizacija, kao posebna mjera za suzbijanje širenja određenih zaraznih bolesti.

Obavezna protuepidemijska deratizacija provodi se u slučaju pojave ili opasnosti od pojave kuge, leptospiroze ili drugih zaraznih bolesti za koje su rezervoari ili prenosioci glodari. Protuepidemijsku deratizaciju obavlja Epidemiološka služba Zavoda za javno zdravstvo Kantona Sarajevo.

Osnovni ciljevi ovog Programa su:

1. Prevencija pojave i smanjenja rizika za pojavu zaraznih bolesti koje prenose glodari.
2. Unapređenje higijenskih uslova života, što direktno utiče na poboljšanje epidemiološke situacije na području svih općina Kantona Sarajevo i unapređenje zdravstvenog stanja stanovništva.
3. Prevencija ekonomskih šteta koje glodari mogu da izazovu, naročito u zatvorenim sistemima kao što su: telekomunikacije, toplovođi, električne instalacije, te skladišta hrane.

Uvođenjem savremenih metoda u provođenju deratizacije u toku kalendarske godine na području Kantona Sarajevo, trebao bi se smanjiti broj glodara do nivoa biološke tolerancije, odnosno nivoa kada njihovo prisustvo neće moći ugroziti zdravlje stanovništva, niti dovesti do značajnijih ekonomskih gubitaka.

Ocjenuje se da će sistematska deratizacija na području Kantona Sarajevo smanjiti broj glodara na minimum, a na određenim lokacijama ih potpuno eliminisati.

U cilju postizanja veće efikasnosti deratizacije na području Kantona Sarajevo poštivati će se:

- izbor hemijskih sredstava (rodenticida) za uništavanje glodara, koristiti će se preparati - proizvedeni industrijskom proizvodnjom, zašto treba da izvođač posjeduje deklaraciju, a ne preparati napravljeni od izvođača deratizacije,
- plansko postavljanje rodenticida prema predviđenim potrebnim orjentacionim količinama,
- savremene metode rada u provođenju sistematske i interventne deratizacije,
- savremene metode kontrole kvaliteta izvođenja deratizacije,
- savremene metode u evaluaciji kvaliteta deratizacije.

Ovim Programom na području Kantona Sarajevo utvrđuju se:

22 | 16

SLUŽBENE NOVINE
KANTONA SARAJEVO

Broj 23 – Strana 22

Četvrtak, 9. juna 2016.

- (2) Saglasnost za zaključivanje Sporazuma daje Vlada na prijedlog Ministarstva.
- (3) Način finansiranja kupovine stana pod povoljnijim uslovima utvrđuje investitor i odabrani kandidat sa rang liste, a veličina stana ne može biti veća od trosobnog stana ili stana površine 80 m².

XVIII

(Zabrana otuđenja stana)

Zabranjuje se kandidatu koji je izvršio kupovinu stana u skladu sa ovom Odlukom da predmetni stan otuđi na bilo koji način u roku od pet godina od dana useljenja u isti, a kandidat je saglasan da se ova zabrana upiše u zemljišne knjige bez njegovog znanja.

XIX

(Ravnopravnost spolova)

Gramatička terminologija u ovoj Odluci podrazumijeva uključivanje oba spola.

XX

(Raniji propisi)

Danom stupanja na snagu ove Odluke prestaje da važi Odluka o kategoriji lica, uslovima i kriterijima za rješavanje stambenog pitanja putem kupovine stana pod povoljnijim uslovima ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 25/15).

XXI

(Stupanje na snagu ove Odluke)

Ova Odluka stupa na snagu davanjem saglasnosti Skupštine Kantona Sarajevo i objavit će se u "Službenim novinama Kantona Sarajevo".

Broj 02-05-15003-9.2/16

11. maja 2016. godine

Sarajevo

Premijer

Elmedin Konaković, s. r.

Na osnovu člana 18 b. Ustava Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", br. 1/96, 2/96, 3/96, 16/97, 14/00, 4/01, 28/04 i 6/13), a u vezi sa članom 3., članom 10. stav (1) tačka 5) i članom 11. stav (1) tačka 6) Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti ("Službene novine Federacije BiH", broj 29/05), Skupština Kantona Sarajevo, na sjednici održanoj dana 30.05.2016. godine, donijela je

ODLUKU

**O IZMJENAMA I DOPUNI ODLUKE O OBAVEZNOJ
PREVENTIVNOJ SISTEMATSKOJ DERATIZACIJI NA
PODRUČJU KANTONA SARAJEVO**

Član 1.

(Izmjene i dopune člana 1. Odluke)

U Odluci o obaveznoj preventivnoj sistematskoj deratizaciji na području Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 22/13) u članu 1. stav (3). mijenja se i glasi:

"(3) Deratizacija se izvodi prema Programu izvođenja obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Kantona Sarajevo (u daljem tekstu: program deratizacije) koji Skupština Kantona Sarajevo donosi za vremenski period od tri (3) godine."

Iza stava (3) dodaje se stav (4) koji glasi:

"(4) Sastavni dio ove Odluke je Program izvođenja obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Kantona Sarajevo za period 2016.- 2019. godine - Prilog 1." čime prestaje primjena Programa izvođenja obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 36/13).

Dosadašnji st. (4) i (5) postaju st. (5) i (6).

Član 2.

(Izmjena člana 9 stav (1) Odluke)

U članu 9. stav (1) mijenja se i glasi:

"(1) Stručna služba za zajedničke poslove Kantona Sarajevo (u daljem tekstu: Stručna služba) vrši izbor izvođača deratizacije za javne površine i javna dobra u skladu Zakonom o javnim nabavkama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 39/14).

Član 3.

(Stupanje na snagu Odluke)

Ova odluka stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Kantona Sarajevo".

Broj 01-05-19989/16

30. maja 2016. godine

Sarajevo

Predsjedateljica

Skupštine Kantona Sarajevo

Prof. Ana Babić, s. r.

Na osnovu člana 34. stav (1) Zakona o unutrašnjim poslovima Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 01/16), Skupština Kantona Sarajevo, na sjednici održanoj dana 30.05.2016. godine, donijela je

ODLUKU

**O DAVANJU SAGLASNOSTI NA POSLOVNIK O RADU
NEZAVISNOG ODBORA**

Član 1.

Daje se saglasnost na Poslovnik o radu Nezavisnog odbora broj 01-05-3040-29/16 od 26.04.2016. godine.

Član 2.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja a objavit će se u "Službenim novinama Kantona Sarajevo".

Broj 01-05-19990/16

30. maja 2016. godine

Sarajevo

Predsjedateljica

Skupštine Kantona Sarajevo

Prof. Ana Babić, s. r.

Na osnovu člana 34.(1) Zakona o unutrašnjim poslovima Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 01/16), Nezavisni odbor, na sjednici održanoj dana 26.04.2016. godine, donosi

POSLOVNIK

O RADU NEZAVISNOG ODBORA

POGLAVLJE I - OPĆE ODREDBE

Član 1.

(Predmet)

Poslovnikom o radu Nezavisnog odbora (u daljem tekstu: Poslovnik) uređuju se principi, procedura i način rada Nezavisnog odbora, prava i obaveze predsjednika, podpredsjednika i članova Nezavisnog odbora, način rada i nadležnosti Nezavisnog odbora, postupak izbora kandidata za policijskog komesara, razmatranje žalbi, predlaganje smjene policijskog komesara, podnošenje inicijative za pokretanje disciplinskog postupka protiv policijskog komesara, vođenje prvostepenog disciplinskog postupka protiv policijskog komesara i izricanje disciplinske sankcije, tehnička pitanja značajna za rad Nezavisnog odbora i finansiranje rada.

Član 2.

(Principi i način rada Nezavisnog odbora)

- (1) Nezavisni odbor djeluje isključivo na profesionalnim osnovama, ne zastupajući, ne štiteći niti podrivajući interese bilo koje političke stranke, registrirane organizacije ili udruženja ili bilo kojeg naroda u Bosni i Hercegovini.
- (2) Nezavisni odbor radi u sjednicama i odlučuje o pitanjima iz svoje nadležnosti u skladu sa Zakonom o unutrašnjim poslovima Kantona Sarajevo i Zakonom o policijskim službenicima Kantona Sarajevo.

7/17

Nabavka osnovnih sredstava planirana je u iznosu od 51.000,00 KM, odnosi se na nabavku novog automobila marke Skoda Oktavija (vrijednost 40.000,00 KM), računara, klima uređaja, telefona, mjerni, kontrolni uređaji, namještaja, doradu programa (softvera). U odnosu na plan 2016. godine veći je za 363,64 indeksna poena.

Ukoliko Vlada Kantona Sarajevo u svojim aktivnostima kroz resorna ministarstva bude planirala i određene aktivnosti većeg obima stanogradnje za građane Kantona Sarajevo, naravno kako je to aktima planirano putem našega Fonda, mi smo spremni svojim kapacitetima prihvatiti uvećanje ovoga plana u svim segmentima, kolika god bi ta stanogradnja bila.

Broj 01-01-14-1981/16
Novembra 2016. godine
Sarajevo

Direktor Fonda
Mr. grad. **Fuad A. Damadžić**, s. r.

Na osnovu čl. 13. tačka b) i 18. tačka b) Ustava Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", br. 1/96, 2/96, 3/96, 16/97, 14/00, 4/01, 28/04 i 6/13), a u vezi sa članom 3., članom 10. stav (1) tačka 5) i članom 11. stav (1) tačka 6) Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti ("Službene novine Federacije BiH", broj 29/05), Skupština Kantona Sarajevo, na sjednici održanoj dana 07.02. 2017. godine, donijela je

ODLUKU

O IZMJENAMA ODLUKE O OBAVEZNOJ PREVENTIVNOJ SISTEMATSKOJ DERATIZACIJI NA PODRUČJU KANTONA SARAJEVO

Član 1.
(Izmjena člana 1. stav (4))

U Odluci o obaveznoj preventivnoj sistematskoj deratizaciji na području Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", br. 22/13, 23/16 i 27/16) u članu 1. stav (4). mijenja se i glasi:

"(4)Sastavni dio ove Odluke je Program izvođenja obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Kantona Sarajevo za period 2017. - 2019. godine - Prilog 1." čime prestaje primjena Programa izvođenja obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Kantona Sarajevo 2016. - 2019. godine ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 27/16).

Član 2.
(Izmjena člana 5. stav (1))

U članu 5. stav (1) mijenja se i glasi:

"(1) Izvođač deratizacije mora imati odobrenje Federalnog ministarstva zdravstva, koje uključuje upotrebu otrova II i III grupe definisanih Pravilnikom o uvjetima u pogledu stručne spremljenosti, tehničke opremljenosti, prostorija i drugih uvjeta kojima moraju udovoljavati zdravstvene ustanove, privredna društva odnosno fizičke osobe-obrtnici za obavljanje dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije, a koji donosi navedeno ministarstvo."

Član 3.
(Stupanje na snagu Odluke)

Ova odluka stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Kantona Sarajevo".

Broj 01-05-3812/17
07. februara 2017. godine
Sarajevo

Predsjedateljica
Skupštine Kantona Sarajevo
Prof. **Ana Babić**, s. r.

PROGRAM

IZVOĐENJA OBAVEZNE PREVENTIVNE SISTEMATSKE DERATIZACIJE NA PODRUČJU KANTONA SARAJEVO

2017. - 2019. GODINE

1. UVOD

Deratizacija je skup mjera i postupaka koji se provode u svrhu smanjenja populacije štetnih glodara: štakora, miševa i mišolikih glodara.

Preventivna i obavezna preventivna sistematska deratizacija (u daljem tekstu deratizacija) predstavlja opću mjeru za sprječavanje pojave zaraznih bolesti, odnosno to je skup različitih mjera koje se poduzimaju s ciljem smanjenja populacije štetnih glodara ispod praga štetnosti (smanjenje broja glodara na biološki održivi nivo), zaustavljanja razmnožavanja ili potpunog uništenja prisutne populacije štetnih glodara koji su prirodni rezervoari i prenosioci uzročnika zaraznih bolesti ili skladišni štetnici.

Deratizacija podrazumijeva i sve mjere koje se poduzimaju radi sprječavanja ulaženja, zadržavanja i razmnožavanja štetnih glodara na površinama u prostoru i/ili objektima. Zbog toga deratizacija ima veliki epidemiološko-higijenski značaj i važna je karika u borbi protiv zaraznih bolesti ljudi i životinja.

Pored velikog higijensko-epidemiološkog efekta, deratizacijom se smanjuju ogromne štete koje glodari nanose privredi. Prema podacima iz zemalji Zapada, vrijednost dobara koju pacovi unište za godinu dana odgovara visini godišnje zarade oko 200.000 zaposlenih osoba. Procijenjeno je da jedan štakor uništi i po desetak kilograma hrane u toku godine, te da je broj štakora 50 do 100% veći od broja stanovnika gradova, dok je u selima još veći. U zemljama u razvoju broj štakora je oko 5 puta veći od broja ljudi.

U lovu za hranom pacovi je u stanju da savlada i najteže prepreke. Prilikom traganja za hranom i/ili vodom ili radi oštrenja i održavanja svojih karakterističnih sjekutića, tzv. glodnjaka koji trajno rastu, on uništava i predmete koji mu ne služe za ishranu (papir, tkanina, koža, guma, drvo, električni i ptt kablovi). U stanju je da pregrize aluminijsku pločicu debljine od 4 cm. Smatra se da su za veliki broj požara, za koje se nije mogao utvrditi uzrok, odgovorni bili pacovi koji su nagrizajući instalacije izazvali kratke spojeve.

Po svojim osobinama (lukavstvo, radoznalost, snalažljivost, velika moć razmnožavanja, opretnost, sposobnost adaptacije, izvanredno razvijen njuh i pokretljivost) pacov zauzima jedno od prvih mjesta među neprijateljnima čovjeka. Nabrojene osobine otežavaju suzbijanje i uništavanje pacova.

Unatoč činjenici da pacovi (štakori) postoje od najstarijih vremena, borba za njihovo suzbijanje još uvijek traje. Deratizacija je, dakle, stara koliko i ljudska svijest o preživljavanju i dominaciji u prirodi.

Glodari oštećuju biljke i skladištenu hranu biljnog porijekla, napadaju domaće životinje i uništavaju hranu animalnog porijekla.

Velike štete koje nanose glodari mogu se protumačiti njihovim visokim potencijalom razmnožavanja i stoga velikom brojnošću u povoljnim uslovima kao i velikom aktivnošću koja se uz ostalo manifestira i velikom potrebom za hranom. Velika proždrljivost glodara uzrokovana je lošim mehanizmom termoregulacije u njihovom tijelu, zbog čega su im potrebne velike količine energije, odnosno hrane. Tako npr. poljski miš svakog dana pojede više hrane nego sto je težak, a pojska voluharica 100 do 350% više hrane nego je teška.

1.1. Vrste štetnih glodara zastupljene na našem području

Glodari su kosmopoliti, što znači da su rašireni, odnosno da se održavaju u cijelom svijetu. Na području Kantona Sarajevo, kao i na ostalim područjima u BiH, pa i u nama susjednim zemljama, dominiraju:

SLUŽBENE NOVINE

KANTONA SARAJEVO

Godina XXIV – Broj 41

Četvrtak, 17. oktobra 2019. godine
SARAJEVO

ISSN 1512-7052

KANTON SARAJEVO

Skupština Kantona Sarajevo

Na osnovu člana 18 b. Ustava Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", br. 1/96, 2/96, 3/96, 16/97, 14/00, 4/01, 28/04, 6/13 i 31/17), a u vezi sa članom 3., članom 10. stav (1) tačka 5) i članom 11. stav (1) tačka 6) Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti ("Službene novine Federacije BiH", broj 29/05), Skupština Kantona Sarajevo, na sjednici održanoj dana 25.09.2019. godine, donijela je

ODLUKU

O IZMJENI ODLUKE O OBAVEZNOJ PREVENTIVNOJ SISTEMATSKOJ DERATIZACIJI NA PODRUČJU KANTONA SARAJEVO

Član 1.

(Izmjena člana 1. stav (4) Odluke)

U Odluci o obaveznoj preventivnoj sistematskoj deratizaciji na području Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", br. 22/13, 23/16, 27/16 i 7/17) u članu 1. stav (4) mijenja se i glasi:

"(4) Sastavni dio ove Odluke je Program izvođenja obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Kantona Sarajevo za period 2020.- 2022. godine - Prilog 1.", čime prestaje primjena Programa izvođenja obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Kantona Sarajevo za period 2017.- 2019. godine ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 7/17).

Član 2.

(Stupanje na snagu Odluke)

Ova odluka stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Kantona Sarajevo".

Broj 01-05-34981/19 Predsjedavajući
25. septembra 2019. godine Skupštine Kantona Sarajevo
Sarajevo **Elmedin Konaković, s. r.**

Vlada Kantona Sarajevo

Na osnovu člana 26. i 28. stav (2) Zakona o Vladi Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 36/14 - Novi prečišćeni tekst, 37/14 - Ispravka), člana 252. stav (3) Zakona o privrednim društvima ("Službene novine Federacije BiH", broj 81/15), člana 10. Zakona o obrazovanju odraslih ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 40/15) i člana 2.

Uredbe o usavršavanju predsjednika i članova nadzornih odbora i uprava privrednih društava sa učešćem državnog kapitala iz nadležnosti Kantona Sarajevo, Vlada Kantona Sarajevo, na 40. sjednici održanoj 03.10.2019. godine, donijela je

ODLUKU

O DAVANJU PRETHODNE SAGLASNOSTI NA PROGRAM USAVRŠAVANJA PREDSEDNIKA I ČLANOVA NADZORNIH ODBORA I UPRAVA PRIVREDNIH DRUŠTAVA SA UČEŠĆEM DRŽAVNOG KAPITALA IZ NADLEŽNOSTI KANTONA SARAJEVO

I

Daje se prethodna saglasnost na Program usavršavanja predsjednika i članova nadzornih odbora i uprava privrednih društava sa učešćem državnog kapitala iz nadležnosti Kantona Sarajevo, kojeg donosi Privredna komora Kantona Sarajevo.

Program usavršavanja iz stava I ove tačke čini sastavni dio ove Odluke.

II

Ova Odluka stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Kantona Sarajevo".

Broj 02-05-35648-3/19
03. oktobra 2019. godine
Sarajevo

Premijer
Edin Forto, s. r.

Na osnovu člana 9. i 10. Zakona o privrednim/gospodarskim komorama u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 35/98 i 34/03), člana 14. Statuta Privredne komore Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 7/06, 36/06 i 39/14) i člana 9. Odluke o organizaciji i radu Komore, a u skladu sa članom 10. Zakona o obrazovanju odraslih ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 40/15), članom 2. stav (2) Uredbe o usavršavanju predsjednika i članova nadzornih odbora i uprava privrednih društava sa učešćem državnog kapitala iz nadležnosti Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 34/19) i Odluke o prethodnoj saglasnosti Vlade Kantona Sarajevo, broj 02-05-35648-3/19 od 03.10.2019. godine, predsjednik Privredne komore Kantona Sarajevo donosi

44/22

Četvrtak, 3. 11. 2022.

SLUŽBENE NOVINE
KANTONA SARAJEVO

Broj 44 - Strana 5

Član 7.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja i objavit će se u "Službenim novinama Kantona Sarajevo".

Broj 01-04-44725/22
31. oktobra 2022. godine
Sarajevo

Predsjedavajući
Skupštine Kantona Sarajevo
Elvedin Okerić, s. r.

Na osnovu člana 18. stav (1) tačka b) Ustava Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", br. 1/96, 2/96, 3/96, 16/97, 14/00, 4/01, 28/04, 6/13 i 31/17), a u vezi sa članom 3., članom 10. stav (1) tačka 5) i članom 11. stav (1) tačka 6) Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti ("Službene novine Federacije BiH", broj 29/05), Skupština Kantona Sarajevo na 54. Radnoj sjednici, održanoj dana 31.10.2022. godine, donijela je

ODLUKU

**O IZMJENAMA ODLUKE O OBAVEZNOJ
PREVENTIVNOJ SISTEMATSKOJ DERATIZACIJI NA
PODRUČJU KANTONA SARAJEVO**

Član 1.

(Izmjena člana 1. stav (4) Odluke)

U Odluci o obaveznoj preventivnoj sistematskoj deratizaciji na području Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", br. 22/13, 23/16, 27/16, 7/17, 41/19 i 42/19) u članu 1. stav (4) mijenja se i glasi:

"(4) Sastavni dio ove Odluke je Program izvođenja obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Kantona Sarajevo za period 2023.-2025. godine - Prilog 1." čime prestaje primjena Programa izvođenja obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Kantona Sarajevo 2020.-2022. godine ("Službene novine Kantona Sarajevo", br. 41/19 i 42/19).

Član 2.

(Izmjena člana 9. st. (1) i (2) Odluke)

U članu 9. st. (1) i (2) mijenjaju se i glase:

- "(1) Ministarstvo zdravstva Kantona Sarajevo vrši izbor izvođača deratizacije za javne površine i javna dobra u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 39/14).
- (2) Ministarstvo zdravstva Kantona Sarajevo, na bazi prispjelih ponuda izvođača, utvrđuje cijenu deratizacije za javne površine i javna dobra, te pojedinačne cijene deratizacije koju finansiraju vlasnici ili korisnici ili upravitelji objekata ili prostora iz člana 2. ove odluke, ukoliko se odluče da im deratizaciju vrši izvođač deratizacije koga je izabrao Kanton Sarajevo."

Član 3.

(Izmjena člana 11. st. (1) i (2) Odluke)

U članu 11. st. (1) i (2) mijenjaju se i glase:

- "(1) Koordinaciju izvršenja svih poslova i zadataka u vezi sa realizacijom Programa deratizacije, plana deratizacije i operativnih planova deratizacije vrši Koordinacioni odbor za praćenje organizacije i izvođenje deratizacije, koji broji pet članova.
- (2) Ministar zdravstva Kantona Sarajevo imenuje predsjednika i zamjenika predsjednika, te članove Koordinacionog odbora u čiji sastav ulaze: predstavnik Ministarstva zdravstva Kantona Sarajevo, predstavnik Sanitarne inspekcije i predstavnik Zavoda."

Član 4.

(Stupanje na snagu Odluke)

Ova odluka stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Kantona Sarajevo".

Broj 01-04-44729/22
31. oktobra 2022. godine
Sarajevo

Predsjedavajući
Skupštine Kantona Sarajevo
Elvedin Okerić, s. r.

Na osnovu člana 18. tačka m) Ustava Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", br. 1/96, 2/96-Ispravka, 3/96-Ispravka, 16/97, 14/00, 4/01, 28/04, 6/13 i 31/17) i čl. 24., 25. i 33. Zakona o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina u Kantonu Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", br. 27/11 i 40/17), na osnovu prijedloga Vlade Kantona Sarajevo, Skupština Kantona Sarajevo, na 54. Radnoj sjednici održanoj dana 31.10.2022. godine, donijela je

ODLUKU

**O DOPUNI ODLUKE O IMENOVANJU ČLANOVA
VIJEĆA NACIONALNIH MANJINA KANTONA
SARAJEVO**

I

U Odluci o imenovanju Vijeća nacionalnih manjina Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 34/20) u tački III, dodaje se alineja 15. i glasi:

"15. Maarouf Majed, predstavnik Palestinske nacionalne manjine".

II

Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Kantona Sarajevo".

Broj 01-04-44728/22
31. oktobra 2022. godine
Sarajevo

Predsjedavajući
Skupštine Kantona Sarajevo
Elvedin Okerić, s. r.

Na osnovu člana 18. Ustava Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", br. 1/96, 2/96 - Ispravka, 3/96 - Ispravka, 16/97, 14/00, 4/01, 28/04, 6/13 i 31/17), te člana 117. Poslovnika Skupštine Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 41/12-Drugi novi prečišćeni tekst, 15/13, 47/13, 47/15, 48/16, 9/20, 14/20, 16/22 i 17/22 - Ispravka), a u vezi sa članom 9. stav (2) tačka b) Odluke o osnivanju Kantonalne javne ustanove za zaštićena prirodna područja ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 31/17), Skupština Kantona Sarajevo, povodom razmatranja Programa rada sa finansijskim planom Kantonalne javne ustanove za zaštićena prirodna područja za 2022. godinu, na 54. Radnoj sjednici održanoj dana 31.10.2022. godine donijela je

ODLUKU

I

Daje se saglasnost na Program rada sa finansijskim planom Kantonalne javne ustanove za zaštićena prirodna područja za 2022. godinu.

II

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja, a objavit će se u "Službenim novinama Kantona Sarajevo".

Broj 01-04-44726/22
31. oktobra 2022. godine
Sarajevo

Predsjedavajući
Skupštine Kantona Sarajevo
Elvedin Okerić, s. r.

Vlada Kantona Sarajevo

Na osnovu člana 26. i 28. stav (2) Zakona o Vladi Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 36/14 - Novi prečišćeni tekst i 37/14 - Ispravka), Budžeta Kantona

SLUŽBENE NOVINE

KANTONA SARAJEVO

Godina XXVII - Broj 48

Četvrtak, 1. 12. 2022. godine
SARAJEVO

ISSN 1512-7052

KANTON SARAJEVO

Skupština Kantona Sarajevo

PROGRAM¹

IZVOĐENJA OBAVEZNE, PREVENTIVNE, SISTEMATSKE DERATIZACIJE NA PODRUČJU KANTONA SARAJEVO 2023.-2025. GODINE

1. UVOD

Program izvođenja obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Kantona Sarajevo 2023.-2025. godine (u daljem tekstu: Program deratizacije) definira i utvrđuje sve najznačajnije elemente borbe protiv štetnih glodara kao što su: potreba suzbijanja glodara sa stanovišta zdravstvene zaštite, program i plan deratizacije, izbor rodenticida - preparata za uništavanje glodara, oblik i vrste mamaka, način kontrole glodara, način praćenja kvalitete provođenja deratizacije, uslove koje treba da zadovolji odabrani izvođač deratizacije, način evaluacije.

Deratizacija je skup mjera i postupaka koji se provode u svrhu smanjenja populacije štetnih glodara - štakora, miševa i mišolikih glodara, a obavezna preventivna sistematska deratizacija predstavlja opću mjeru za sprječavanje pojave zaraznih bolesti.

Obavezna preventivna sistematska deratizacija je skup različitih mjera koje se poduzimaju sa ciljem smanjenja populacije štetnih glodara ispod praga štetnosti - smanjenja broja glodara na biološki održivi nivo, zaustavljanja razmnožavanja ili potpunog uništenja prisutne populacije štetnih glodara, a koji su prirodni rezervoari i prenosioci uzročnika zaraznih bolesti ili skladišne štetočine.

Obavezna preventivna sistematska deratizacija podrazumijeva i sve mjere koje se poduzimaju radi sprječavanja ulaženja, zadržavanja i razmnožavanja štetnih glodara na površinama, u prostoru i/ili objektima. Zbog toga preventivna

deratizacija ima veliki epidemiološko- higijenski značaj i važna je karika u borbi protiv zaraznih bolesti ljudi i životinja.

Pored velikog higijensko-epidemiološkog efekta, obaveznom preventivnom sistematskom deratizacijom se smanjuju velike štete koje glodari nanose privredi. Procijenjeno je da jedan štakor uništi i po desetak kilograma hrane u toku godine, te da je broj štakora 50 do 100% veći od broja stanovnika gradova, dok je u selima još veći. U zemljama u razvoju broj štakora je oko 5 puta veći od broja ljudi.

U lovu za hranom pacov je u stanju da savlada i najteže prepreke. Prilikom traganja za hranom i/ili vodom ili radi oštrenja i održavanja svojih karakterističnih sjekutića, tzv. glodnjaka koji trajno rastu, on uništava i predmete koji mu ne služe za ishranu (papir, tkanina, koža, guma, drvo, električni i ptt kablovi). U stanju je da pregrize aluminijsku pločicu debljine od 4 cm. Smatra se da su za veliki broj požara, za koje se nije mogao utvrditi uzrok, bili odgovorni pacovi koji su nagrizajući instalacije izazvali kratke spojeve.

Po svojim osobinama (lukavstvo, radoznalost, snalažljivost, velika moć razmnožavanja, opreznost, sposobnost adaptacije, izvanredno razvijen njuh i pokretljivost) pacov zauzima jedno od prvih mjesta među neprijateljima čovjeka. Nabrojene osobine otežavaju suzbijanje i uništavanje pacova.

Unatoč činjenici da pacovi (štakori) postoje od najstarijih vremena, borba za njihovo suzbijanje još uvijek traje. Deratizacija je, dakle, stara koliko i ljudska svijest o preživljavanju i dominaciji u prirodi.

Glodari oštećuju biljke i uskladištenu hranu biljnog porijekla, napadaju domaće životinje i uništavaju hranu animalnog porijekla.

Velike štete koje nanose glodari mogu se protumačiti njihovim visokim potencijalom razmnožavanja i stoga velikom brojnošću u povoljnim uslovima kao i velikom aktivnošću koja se, uz ostalo, manifestira i velikom potrebom za hranom. Velika proždrljivost glodara uzrokovana je lošim mehanizmom termoregulacije u njihovom tijelu, zbog čega su im potrebne velike količine energije, odnosno hrane. Tako npr. poljski miš svakog dana pojede više hrane nego što je težak, a poljska voluharica 100 do 350% više hrane nego je teška.

¹ Program je sastavni dio Odluke o izmjenama Odluke o obaveznoj preventivnoj sistematskoj deratizaciji na području Kantona Sarajevo, broj 01-04-44729/22 koja je objavljena u "Službenim novinama Kantona sarajevo", broj 44/22

1.1. Vrste štetnih glodara zastupljene na našem području

Glodari su rašireni u cijelom svijetu. Na području Kantona Sarajevo, kao i na ostalim područjima u BiH, pa i u nama susjednim zemljama, dominiraju:

- crni štakor (*Rattus rattus*)
- sivi, smeđi ili kanalski ili štakor selac (*Rattus norvegicus*)
- kućni miš (*Mus musculus*)

Obaveznom preventivnom sistematskom deratizacijom ove tri vrste štetočina treba svesti na biološki održivi nivo, kako ne bi mogli da dovedu do štetnih efekata, bilo direktno ili indirektno. Osnovni cilj je sprječavanje nastanka zaraznih bolesti za koja su glodari rezervoari ili prenosioci. Tu spadaju sljedeće bolesti: kuga, virusne hemoragijske groznice, hemoragijska groznica s bubrežnim sindromom, leptospiroza, tularemija, murini tifus, toksoplazmoza, tripanosomijaza, lišmanijaza, salmoneloza, trihinelozna, bolest štakorskog ugriza - Sodoku, bjesnoća itd.

Pored uklanjanja rizika od pojave i prijenosa zaraznih bolesti obaveznom preventivnom sistematskom deratizacijom se smanjuju ili potpuno eliminišu ekonomske i privredne šteta koje nastaju uništavanjem i onečišćenjem hrane, oštećenjem kablova, namještaja, knjiga. Važno je pomenuti da se, takođe, sprječava kontaminacija površina, prostora i objekata fecesom i urinom glodara.

1.2. Karakteristike prisutnih glodara na našem području

1.2.1. SIVI PACOV (*RATTUS NORVEGICUS*)

Sivi pacov je izuzetno lukav glodar, inteligentan, oprezan, koji svoja legla pravi u zemlji, skladištima, na tavanima i u podrumima. Posebno u jesen i zimi, seli u zgrade i kanale i tako preživljava vremenski period sa niskim temperaturama.

Ovaj štakor koji se naziva i Selac, ima veliku pokretljivost i prisutan je u mnogim prostorima gdje žive ljudi, te na svim mogućim mjestima gdje ima hrane. Veoma je plodan i koti se 3 do 5 puta godišnje, a ponekad okoti 6 do 12 mladih.

1.3. CRNI PACOV (*RATTUS RATTUS*)

Crni pacov živi u magacinima hrane, zapuštenim dijelovima kuća, najčešće na tavanima, u toplovodima i pored kuhinja. Jede sve do čega dođe. Ima dobru reproduktivnu sposobnost, koti se 3 - 5 puta godišnje, a broj mladih varira od 5 - 10, pa se ova vrsta glodara bez preventivne deratizacije ne može staviti pod nadzor.

U nedostatku hrane prokopava i temelje kuća i naseljava se neposredno uz čovjeka. Vrlo su proždrljivi, pa jedan pacov godišnje pojede preko 12 kilograma hrane i proizvede oko 2 kg izmeta, što uz veliku štetu izaziva i zagađenje hrane i prostora.

Živi oko 18 mjeseci i za taj period može dobiti čak nekoliko stotina potomaka.

Dobro se prilagođava svim životnim prilikama, što mu omogućava preživljavanje i opstanak i u ekstremnim uslovima. Hrani se otpacima ljudske hrane koja sadrži bjelančevine koja daje više energije. Ne boji se ljudi.

1.4. KUĆNI MIŠ (*MUS MUSCULUS*)

Kućni miš se brzo razmnožava, a godišnje ima 4 legla sa po 5 - 12 mladih koji su spolno zreli sa 2 mjeseca. Većinom naseljava tavanačke prostore u kućama ili objektima kolektivnog stanovanja.

Zbog naprijed navedenog nameće se potreba redovne obavezne preventivne sistematske deratizacije bazirane na visoko standardiziranim programima i planovima izvođenja.

Potpuno biološko istrebljenje glodara je nemoguće, pa se mjere deratizacije provode stalno i trajno, kako bi se unaprijedilo zdravlje stanovništva prevenirajući zarazne bolesti uzrokovane mikroorganizmima čiji su prenosioci glodari.

1.3. Bolesti koje prenose glodari

Sve bolesti koje prenose glodari se po vrsti uzročnika mogu podijeliti na:

- Bakterijska oboljenja - tularemija, bruceloza, tuberkuloza, leptospiroza, salmoneloza;
- Virusna oboljenja - hemoragična groznica, bjesnilo, slinavka i šap, rikecije;
- Parazitarna oboljenja - trihinelozna, lajšmanijaza, kokcidioza;
- Protozoarna oboljenja - toksoplazmoza, amebijaza, sarkocistoza;
- Gljivična oboljenja - različiti oblici dermatomikoza i trihofitija.

2. MJERE ZAŠTITE I NADZOR NAD POPULACIJOM ŠTETNIH GLODARA

Obaveza provođenja obavezne, preventivne, sistematske deratizacije, kao opće mjere u sprečavanju pojave zaraznih bolesti, propisana je Zakonom o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti ("Službene novine Federacije BiH", broj 29/05), a obaveznu protuepidemijsku dezinfekciju, dezinskciju i deratizaciju određuje kao posebnu mjeru za suzbijanje širenja određenih zaraznih bolesti.

Obaveznom preventivnom sistematskom deratizacijom se, u smislu ovog Programa, smatra primjena hemijskih metoda i sredstava za uništavanje štetnih glodara, koji prenose uzročnike zaraznih bolesti ili su rezervoari i mogući izvor infekcije.

Najmasovnije prisustvo glodara je u naseljima sa većim brojem ljudi, sa razvijenom infrastrukturnom mrežom i objektima u kojima je intenzivna privredna proizvodnja i promet roba, pošto u takvim sredinama imaju dobre uslove za skloništa, ishranu i razmnožavanje.

Preventivne mjere infestacije mješovitim glodarima podrazumijevaju postupke koji se preduzimaju u cilju sprječavanja pristupa glodara hrani i vodi. To su građevinsko-tehničke mjere kojima se onemogućava ulazak i održavanje glodara u ljudske nastambe, a podrazumijevaju ugradnju sifona i prepreka u kanizacionom sistemu, zatvaranju svih otvora oko dovodnih i odvodnih instalacija i slično.

Opće mjere za sprječavanje i suzbijanje zaraznih bolesti provode se u objektima koji podliježu sanitarnom nadzoru, odnosno u građevinama, postrojenjima, prostorima, na uređajima i opremi osoba koje obavljaju privrednu djelatnost i u djelatnostima u području zdravstva, odgoja, obrazovanja, socijalne zaštite, ugostiteljstva, turizma, obrta i usluga, sporta i rekreacije, objektima za javnu vodoopskrbu i uklanjanje otpadnih voda, deponijama za odlaganje komunalnog otpada, u djelatnosti javnog prijevoza, u i oko stambenih objekata, na javnim površinama i javnim objektima, te drugim objektima od javnozdravstvene i komunalne važnosti.

Po metodi i ciljevima rada obavezna preventivna sistematska deratizacija spada u preventivnu mjeru uništavanja glodara koji prenose uzročnike zaraznih bolesti ili su njihovi rezervoari. Provođenje preventivne deratizacije svake godine na

području Kantona Sarajevo ima za cilj prevenciju zaraznih bolesti koje se prenose glodarima, a time i unapređenje zdravstvenog stanja stanovništva, očuvanje okoline i smanjenje ekonomske i drugih šteta od strane glodara.

U izboru metoda rada koriste se smjernice provođenja kontrole glodara u urbanim područjima koje su usvojene kao dio strategije za 21. vijek u razvijenim zemljama Evropske unije, te se uvođenjem ovih smjernica u Program deratizacije poboljšava kvalitet uspjeha i efikasnost deratizacije, te unaprijeđuju metode prećenja izvođenja i evaluacije.

Zakon o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti, te Odluka o obaveznoj preventivnoj sistematskoj deratizaciji na području Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 22/13, 23/16 i 7/17, 42/19) određuju izvođenje obavezne preventivne sistematske deratizacije, radi sprečavanja i suzbijanja zaraznih bolesti, poboljšanja općih higijenskih uslova za život, zaštite čovjekove sredine i smanjenja ekonomskih šteta koje uzrokuju glodari.

Programom deratizacije utvrđuju se još:

- zakonski i podzakonski akti na osnovu kojih se vrši deratizacija
- osnovne karakteristike Kantona Sarajevo
- biološke karakteristike, vrste i kontrola glodara, što je značajno za pripremu plana izvođenja deratizacije na području Kantona Sarajevo
- indikatori monitoringa za praćenje kvalitete deratizacije i donošenje odluke o provođenju interventne preventivne sistematske deratizacije
- prioritetne lokacije
- vremenski periodi izvođenja deratizacije u kalendarskoj godini
- plan izvođenja deratizacije
- izrada plana izvođenja deratizacije
- mjere sigurnosti
- druga pitanja od interesa za uspješno izvršenje deratizacije na području Kantona Sarajevo.

Program deratizacije sačinjen je prema standardima i ciljevima sistematske deratizacije koji se provode u zemljama EU, dok se metodologija odvija u nekoliko faza rada, koje podrazumijevaju sanitarno higijenske mjere i hemijske mjere uništavanja glodara.

2.1. Sanitarno - higijenske mjere u zaštiti od invazije glodara

Uspjeh svake deratizacije ključno ovisi o sanaciji okoliša, pošto striktno provedena sanacija predstavlja najmanje 60% dugoročnog uspjeha svake provedene deratizacije. Zbog toga su ove mjere preduslov i sastavni dio svake deratizacije.

Navedene mjere imaju za cilj da se stvore uslovi koji će umanjiti ili potpuno isključiti mogućnost naseljavanja glodara u raznim objektima i/ili na otvorenim površinama, a ukoliko do njega dođe da im se uskrate osnovni uslovi opstanka. Pošto su ove mjere sastavni i nerazdvojni dio ukupnog deratizacijskog procesa, potrebno je:

- Spriječiti nekontrolisano odlaganje čvrstih/krutih otpadnih materija ("divlje deponije"), organskog otpada (uginule životinje, sadržaj septičkih jama, ostaci hrane iz industrije i domaćinstva) koji je potrebno prekrivati zemljom (zakopavati), spaljivati ili na drugi način učiniti nedostupnim glodarima;

- Osigurati dovoljan broj kontejnera za odlaganje čvrstih materija i njegovo redovno pražnjenje, čišćenje i dezinfekciju;
- Sanirati napuštene površine obrasle korovom, pošto su to potencijalna staništa glodara;
- Redovno održavati vodovodne instalacije kako bi se izbjeglo stvaranje "vlažnih mjesta" koje glodari koriste za svoje potrebe za vodom;
- Osigurati mjere fizičke zaštite u svim, za glodare, atraktivnim objektima prema važećim propisima (metalne oplate na vratima, rešetke na dostupnim prozorima i kanalizacionim otvorima i slično);
- Podizati svijest stanovništva o higijenskim standardima putem javnih medija i drugih sredstava informisanja.

Pomenute mjere obavezno se trebaju provoditi prije pristupa direktnom uništenju glodara i postavljanju mamaca, petnaest dana prije početka izvođenja deratizacije. Uz nadzor inspeksijskih službi Kantona Sarajevo treba izvršiti čišćenje svih podrumskih prostora, kao i većih javnih prostora uklanjanjem organskih i neorganskih otpadaka.

2.2. Ispitivanje brojnosti glodara

Deset dana prije početka deratizacije postaviti meke, metodom slučajnog izbora na određenom broju mjesta u svakoj općini Kantona Sarajevo, metodologijom J.U. Zavod za javno zdravstvo Kantona Sarajevo (8 mjesta i to: najveće trgovačko skladište prodaje živežnih namirnica, 2 podrumске lokacije slučajno odabranih stambenih zgrada, jedna deponija smeća, 2 kanalizaciona šahta, jedna slučajno odabrana prodavnica mesnih i jedna slučajno odabrana prodavnica mliječnih proizvoda).

2.3. Obavezna preventivna sistematska deratizacija

Programom deratizacije određuje se izvedbeni dio deratizacije:

- vrijeme i način izvođenja obavezne preventivne sistematske deratizacije
- kriterije za izvođenje interventne preventivne sistematske deratizacije tokom tekuće godine
- kriterije za izbor izvođača programa deratizacije
- kriterije za izbor hemijskih sredstava - rodenticida
- planiranje potreba rodenticida
- način postavljanja rodenticida
- obavijest stanovništvu o izvođenju deratizacije
- mjere kontrole i evaluacija
- mjere prevencije slučajnih zadesnih trovanja ljudi

3. Zakonska osnova izvođenja obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Kantona Sarajevo

Članom 10. stav 1. tačkom 5. Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti ("Službene novine Federacije BiH", broj 29/05) utvrđena je kao jedna od općih mjera za sprečavanje i suzbijanje zaraznih bolesti obavljanje obavezne (preventivne) dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije.

Pravilnikom o načinu obavljanja obavezne dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije ("Službene novine Federacije BiH", broj 30/16) utvrđuje se način provođenja obavezne preventivne dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije, te se odabrani izvođač obavezne preventivne sistematske deratizacije u cjelosti mora pridržavati navedenog Pravilnika i snosi punu odgovornost za ostvarivanje mjera kojima se štiti zdravlje stanovništva i čovjekova okolina od onečišćenja, trovanja i nanošenja šteta.

Izvođač obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Kantona Sarajevo u tekućoj godini treba imati odobrenje nadležnog ministarstva, a koje uključuje upotrebu otrova II i III iz Pravilnika o uslovima u pogledu stručne spremljenosti, tehničke opremljenosti, prostorija i drugih uslova kojima moraju udovoljavati zdravstvene ustanove, privredna društva odnosno fizičke osobe - obrtnici za obavljanje dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije ("Službene novine Federacije BiH", broj 30/16).

Primjena aktivnih sastojaka u mamcima koji će se koristiti u deratizaciji mora odgovarati Listi otrova koji se mogu stavljati u promet u Federaciji Bosne i Hercegovine, a koja je utvrđena Rješenjem o utvrđivanju otrova koji se mogu stavljati u promet u Federaciji BiH ("Službene novine Federacije BiH", broj 50/08).

Nadzor nad prisustvom glodara provodi se kontinuirano tokom cijele godine, a udarne faze obavezne preventivne sistematske deratizacije izvode se u proljetnom i jesenjem periodu kada je najbrojnija populacija štetnih glodara.

Programom deratizacije definisana su mjesta i područja koja obuhvata obavezna preventivna sistematska deratizacija:

- a) otvoreni i zatvoreni vodotoci, parkovi, groblja, površine koje nisu privedene urbanističkoj namjeni, saobraćajnice, mostovi, otvorene i zatvorena parkirališta, trgovci, tržnice i pijace, javni nužnici i druga javna mjesta na kojima postoji mogućnost zadržavanja i razmnožavanja glodara,
- b) mreža kantonalne i mjesnih kanalizacija za odvođenje otpadnih i oborinskih voda, uređaji za prečišćavanje tih voda, septičke jame i pomijare,
- c) šahtovi i energetski kanali toplovodnih, plinskih, električnih, telefonskih i drugih instalacija,
- d) glavna sanitarna deponija i ostale deponije smeća i otpadnih materijala koje služe kao sekundarne sirovine,
- e) objekti i sredstva javnog prevoza (željezničke i autobuske stanice, garažni prostori i remize saobraćajnih sredstava za javni prijevoz i aerodromski objekti),
- f) svi objekti i prostorije koji služe za proizvodnju, prerađu i promet životnih namirnica i predmeta opće upotrebe,
- g) pomoćni prostor stambenih i stambeno-poslovnih zgrada, u svim oblicima svojine, uključujući podrumne, tavane, drvarnice, magazinske prostore, dvorišta, smetljarnike, garaže, otvorena i zatvorena đubrišta,
- h) prostorije za ostavljanje poljoprivrednih mašina i oruđa, te pripadajuće javne površine navedenih objekata (dvorišta, parkovi i slično),
- i) neuređene i djelomično uređene zelene i druge površine u okolini stambenih zgrada,
- j) podrumi, tavani, drvarnice, magacinski prostori, dvorišta, smetljarnici, garaže, otvorena i zatvorena đubrišta i slično poslovnih i pomoćnih prostorija na kojima postoji mogućnost razmnožavanja glodara, posebno prostori za skladištenje i pripremu hrane, te pripadajuće površine (dvorišta, parkovi):
 - preduzeća trgovinskih, ugostiteljskih i zanatskih radnji,

- hotelsko-turističkih, ugostiteljskih, sportskih i rekreacionih prostora,
- predškolskih, školskih, vjerskih ustanova i institucija, đaćkih i studentskih domova, domova penzionera i drugih sličnih subjekata,
- zdravstvenih ustanova u svim oblicima svojine,
- objekata za pružanje medicinskih i higijenskih usluga stanovništva (centri za masažu, kiropraktične ordinacije, pedikerski, kozmetički, frizerski i brijači saloni, solariji),
- organa uprave, javnih preduzeća i ustanova, privrednih društava, organizacija i drugih pravnih lica u svim oblicima svojine, kao i fizičkih lica – obrtnika,
- uslužnih, trgovinskih, zanatskih i ugostiteljskih radnji, a naročito onih koji se bave proizvodnjom, skladištenjem i prometom životnih namirnica,
- drugih pravnih i fizičkih lica,
- svih ostalih subjekata/objekata i drugih mjesta na kojima postoji mogućnost zadržavanja i razmnožavanja glodara.

Stručni nadzor nad izvođenjem obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Kantona Sarajevo vrše zaposlenici Radne jedinice za epidemiologiju JU Zavod za javno zdravstvo Kantona Sarajevo i zaposlenici Kantonalna uprava za inspeksijske poslove - Sanitarna inspekcija.

Evaluaciju nad kvalitetom provedbe Programa deratizacije, uz korištenje savremenih indikatora nadzora, provodiće JU Zavod za javno zdravstvo Kantona Sarajevo.

Kantonalna uprava za inspeksijske poslove - Sanitarna inspekcija, pored stručnog nadzora, kontrolisati će i provoditi i druge upravne mjere, a u skladu sa svojim ovlaštenjem, u cilju uspješnog izvođenja deratizacije.

Troškove obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Kantona Sarajevo, koji se odnose na javne površine i javna dobra finansiraju se iz sredstava planiranih u Budžetu Kantona Sarajevo, sa pozicije Ministarstva zdravstva Kantona Sarajevo.

4. OSNOVNE KARAKTERISTIKE OBAVEZNE PREVENTIVNE SISTEMATSKE DERATIZACIJE NA PODRUČJU KANTONA SARAJEVO

4.1. Definicija i osnovni pojmovi

Obavezna preventivna sistematska deratizacija podrazumijeva i uključuje niz mjera kojim se populacija glodara koji se nalaze u naseljima, odnosno u blizini ljudi, smanjuje na biološki održivi nivo:

"**obavezna**" - znači da je društvena zajednica ovu mjeru obavezna provesti na osnovu Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti (također, ova mjera obavezna je i za fizička i pravna lica koja su vlasnici objekata).

"**preventivna**" - znači da se izvodi u cilju preveniranja nastanka bolesti.

"**sistematska**" - označava metodologiju rada koja podrazumijeva da će se, po istoj metodologiji, sa istim preparatima (prilagođenim vrstama objekta) u što je moguće kraćem vremenskom periodu provesti cjelokupnom području Kantona. Za njeno provođenje nadležan je Kanton.

"**deratizacija**" - uništavanje štetnih glodara, odnosno smanjenje njihovog broja kako bi se onemogućio njihov direktni ili indirektni štetni utjecaj na zdravlje ljudi, smanjile

ekonomske štete koje oni uzrokuju i eliminisao estetski nedostatak uzrokovan njihovim prisustvom u okolišu.

Termin "sistematska" čini ključnu razliku u odnosu na obavezne preventivne deratizacije koje su, u skladu sa Zakonom o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti i Pravilnikom o vršenju DDD obaveza privrednih subjekata i fizičkih lica, a odnose se na objekte u njihovom vlasništvu. Preventivnom sistematskom deratizacijom se, pored navedenih objekata, obuhvataju i sve javne površine i objekti od javnog interesa.

Za provođenje obavezne, preventivne, sistematske deratizacije na području Kantona Sarajevo koristi se propisana metodologija rada sa određenim vremenskim periodima, a koja će se provesti na svim prostorima Kantona Sarajevo, a u skladu sa Programom deratizacije.

Adekvatnom primjenom Programa deratizacije preveniraju se sve opasnosti od širenja zaraznih i parazitarnih bolesti koje se prenose direktno i indirektno preko glodara, te smanjuju ekonomske štete koje nanose glodari uništavanjem i zagađenjem životnih namirnica i okoliša.

4.2. Ciljevi Programa obavezne, preventivne, sistematske deratizacije

Osnovni cilj izvođenja obavezne preventivne sistematske deratizacije je svođenje broja štakora i drugih štetnih glodara u kanalizacionoj mreži, vodotokovima, nadzemnim i podzemnim objektima i drugim javnim površinama na biološki održivi minimum.

Biološki održivi minimum podrazumijeva značajno smanjenje broja glodara i svođenje na epizootijski minimum, što znači na broj koji nije štetan za ljude. Tako se smanjuju i rizici od prenošenja zaraznih bolesti, kao i ekonomske štete na području koje mogu uzrokovati štakori i drugi štetni glodari.

Prioritetni ciljevi:

- prevencija bolesti ljudi od zaraznih bolesti za koje su glodari rezervoari i prenosioci
- postizanje većeg nivoa zaštite zdravlja stanovnika
- smanjenje ekonomskih šteta koje uzrokuju glodari
- unapređenje sanitarno-higijenskih i estetskih uslova

Da bi se postigli nabrojani ciljevi potrebno je zadovoljiti sljedeće uslove:

- deratizaciju provoditi kvalitetnim rodenticidima (hemijskim sredstvima za uništavanje glodara) koji su registrovani za upotrebu u našoj zemlji
- ispoštovati planirano vrijeme za izvođenje deratizacije
- precizno odrediti kritične tačke na kojim se može javiti povećan broj glodara, kako bi se tim mjestima poklonila posebna pažnja
- uvesti stalni monitoring nad realizacijom Programa deratizacije
- po ukazanoj potrebi provesti i interventnu deratizaciju u periodu između dvije operativne faze (proljetna i jesenja)

Specifični zadaci Programa deratizacije

Programom deratizacije treba da se osiguraju sljedeći specifični zadaci:

- da se utvrdi stepen infestacije glodarima prema unaprijed napravljenom planu, tako da budu obuhvaćene sve općine Kantona, da se izvrši procjena infestacije u različitim objektima i na

- različitim javnim površinama (u stambenim objektima i dvorištima, na trgovima, u parkovima, obalama vodotokova rijeka i potoka), s ciljem stvaranja što objektivnije slike stanja na terenu. Ispitivanjem obuhvatiti najmanje 10% ukupnog programskog zadatka preventivne sistematske deratizacije
- da se utvrdi postojanje uslova u okolišu koji pogoduju razvoju i održavanju glodara (najčešće neadekvatna dispozicija krutog otpada, te da predlože djelotvorne mjere uklanjanja)
- osiguranje deratizacije svih stambenih objekata i dvorišta, na saobraćajnicama, trgovima, parkovima, na obalama vodotokova rijeka koje protiču kroz općine Kantona i to na jedinstven način na čitavom području Kantona
- obezbjeđenjem saradnje i edukacije građana izbjeći eventualne neželjene događaje i time postići uspjeh deratizacije
- obezbjeđenje kontinuiranog nadzora nad provođenjem Programa deratizacije, kako od strane JU Zavod za javno zdravstvo Kantona Sarajevo, tako i od Sanitarne kantonalne inspekcije.

5. OSNOVNE KARAKTERISTIKE KANTONA SARAJEVO

Kanton Sarajevo se prostire na površini od 1.276,90 km² sa devet općina i sa relativnom gustoćom naseljenosti od 328,46 stanovnika po km². Površina četiri gradske općine čini samo 11,08% ukupne površine Kantona Sarajevo, ali sa relativnom gustoćom naseljenosti od 1942,68 stanovnika na km², dok područje ostalih pet općina čini 88,92% ukupne površine Kantona Sarajevo, ali sa izrazito manjom gustoćom naseljenosti od 127,29 stanovnika na km².

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku procijenjen broj stanovnika za 2021. godinu u Kantonu Sarajevo je iznosio 421.555 stanovnika.

Tabela 1. Općine Kantona Sarajevo - površina

	NAZIV OPĆINE	Površina u km ²
1.	Stari Grad	51,4
2.	Centar	33,0
3.	Novo Sarajevo	9,9
4.	Novi Grad	47,2
5.	Ilidža	143,4
6.	Vogošća	71,7
7.	Ilijaš	308,6
8.	Hadžići	273,3
9.	Trnovo	338,4
	UKUPNO:	1.276,9

Izvor podataka: Federalni zavod za statistiku

Tabela 2. Stanovi, poslovni prostori i garaže na području Kantona Sarajevo

	NAZIV OPĆINE	Broj stambenih jedinica	Broj poslovnih jedinica	Broj garaža
1.	Stari Grad	3.663	543	179
2.	Centar	18.434	1.769	1.183
3.	Novo Sarajevo	23.895	1.152	620
4.	Novi Grad	31.385	1.073	1.097
5.	Ilidža	10.468	638	1.283
6.	Vogošća	4.041	114	245
7.	Ilijaš	1.051	31	3
8.	Hadžići	1.268	68	67
9.	Trnovo	617	62	200

Izvor podataka: Ministarstvo prostornog uređenja, gradnje i zaštite okoliša - Sektor za upravljanje, realizaciju projekata i nadzor u stambenoj zaštiti

Tabela 3. Zelene otvorene površine

Plan i program održavanja javnih zelenih površina Kantona Sarajevo za 2019. godinu		
Red. br.	OPŠTINA	Površina u m ²
1.	Stari Grad	15.274
2.	Centar	450.189
3.	Novo Sarajevo	595.536
4.	Novi Grad Sarajevo	1.245.862
5.	Ilidža	398.459
6.	Vogošća	247.573
7.	Pionirska dolina	85.085
UKUPNO:		3.037.978

Izvor podataka: KJKP "Park" d.o.o. Sarajevo

Napomena: Navedene površine ne obuhvataju određene novoizgrađene zelene površine, te je potrebno navedeno uvećati za 30%

U Planu izvođenja obavezne preventivne sistematske deratizacije odrediti će se, prema indikatorima za ispitivanje broja štakora i epidemiološkoj situaciji, operativne smjernice izvođenja deratizacije.

Posebna pažnja treba da bude usmjerena prema općinama užeg gradskog područja Kantona Sarajevo, koje imaju veliku gustinu naseljenosti, odnosno veliki broj stanovnika, veliki stambeni prostor, javne zdravstvene ustanove, predškolske i školske ustanove i mnoge druge javne objekte koji su od posebnog značaja za Kanton Sarajevo.

Obaveznom preventivnom sistematskom deratizacijom treba da budu obuhvaćeni i urbani dijelovi općina Ilidža, Hadžići, Vogošća, Ilijaš i Trnovo, kao i granične zone prema šumskim i poljskim površinama koja su potencijalna mjesta od najezde šumskih glodara. Prema metodološkom uputstvu u Programu deratizacije treba da se postave sredstva na graničnim šumskim područjima iz kojih je moguća pojava šumskih glodara s ciljem smanjenja rizika od unošenja zaraznih bolesti koje prenose isti. Na ovaj način spriječiti će se pojava zoonoza koje se održavaju u enzootičnim žarištima, kao što je hemoragična groznica.

U skladu sa svojom djelatnošću JU Zavod za javno zdravstvo Kantona Sarajevo, će aktivno vršiti nadzor nad pojavom zaraznih bolesti koje se mogu dovesti u vezu sa prisustvom glodara i prenošenjem putem njih.

Kod eventualne pojave ovih bolesti između provođenja dvije udarne faze, provodit će se Interventna deratizacija, koja ima za cilj da, u što kraćem vremenskom periodu stavi pod kontrolu sve potencijalne izvore i puteve prenosa bolesti za koje mogu da budu odgovorni glodari, sa ciljem brže eliminacije istih. Na taj način smanjuje se rizik obolijevanja ljudi.

5.1. Prioritetne lokacije

Posebnu pažnju treba posvetiti mjestima i lokacijama gdje se glodari (štakori) najčešće okupljaju, razmnožavaju, a to su otvoreni vodotoci, zelene površine, kanalizaciona mreža (637 km), glavna sanitarna deponija i ostale deponije smeća i otpadnih materijala, stambene jedinice, zdravstvene, socijalne i obrazovne ustanove i ostale.

Programom deratizacije utvrđeno je da se na području Kantona Sarajevo obuhvati 205.400 dužnih metara vodotokova, gdje je predviđeno da se na obje obale (desna i lijeva) svakog vodotoka izvrši deratizacija u svakoj fazi deratizacije.

Tabela 4. Vodotokovi u Kantonu Sarajevo

Naziv vodotoka	Dužina u metrima
Miljacka	38.000
Željeznica	14.000
Dobrinja	7.400
Jošanica	5.100
Zujevina	5.300
Žunovnica	4.200
Iljava	3.900
Butmirski potok	3.200
Koševski potok	4.200
Kanal kod Energoinvesta	1.900
Potok- Zrak	1.000
Misoča	1.100
Bosna	2.900
Ostali vodotokovi	10.500
Ukupno za jednu fazu deratizacije	102.700 X 2 (obale)

6. UTVRĐIVANJE STEPENA INFESTACIJE

Stepen infestacije, odnosno brojnost glodara određuje se kao trenutni stepen infestacije (u stambenim zgradama se određuje kao količnik broja zgrada u kojima je zabilježena pojava štakora i ukupnog broja zgrada na promatranom području), te kao godišnji stepen infestacije (zbir svih zgrada u kojima je zabilježena pojava štakora na promatranom području tokom godine dana podijeljen s ukupnim brojem posmatranih zgrada).

Utvrdjivanje stepena infestacije na javnim površinama, trgovima, parkovima i uz korita rijeka - vrši se brojanjem aktivnih rupa glodara na jedinicu površine.

Kanton Sarajevo zbog svog specifičnog kotlinskog položaja i neadekvatno riješene dispozicije otpadnih voda (koje se izljevaju u užoj gradskoj zoni u rijeku Miljacku) ima veliki problema sa nadzorom nad štakorima i drugim štetnim glodarima, naročito u periodu niskog vodostaja rijeke.

Na području Kantona Sarajevo se takođe nalazi i razne vrste bespravno odloženog otpada, što predstavlja idealno stanište za život i održavanje štakora i drugih štetnih glodari.

U toku realizacije Plana obavezne, preventivne, sistematske deratizacije pratiti će se kvalitet uspjeha izvođenja deratizacije i u svakom slučaju kada se ocijeni da bi trebalo unaprijediti efikasnost urađene deratizacije, provoditi će se Interventna deratizacija.

Ocjena kvaliteta provođenja Programa deratizacije vršiti će se prema osjetljivim indikatorima u monitoringu nadzora, te će se isti u tekućoj godini kontinuirano evaluirati.

7. OSNOVNI INDIKATORI ZA PROCJENU STEPENA INFESTACIJE

Osnovni indikatori za određivanje stepena infestacije su:

- uočavanje glodara u različitim dijelovima dana
- nalaz izmeta
- ustanovljavanje aktivnih rupa
- ustanovljavanje šteta
- prisustvo mirisa urina glodara
- prisustvo dlaka glodara i drugih indirektnih pokazatelja

Tabela 5. Uočavanje glodara u različitim dijelovima dana

Vrijeme javljanja štakora	Broj uočenih štakora	Ocjena ugroženosti štakorima
Pojava štakora u sumrak ili noću	do 3	visoka
Pojava štakora redovno noću, a primjećuju se i danju	3-10	vrlo visoka
Pojava štakora danju, a noći vrlo uočljivo	preko 10	alarmantna

Ovako prikupljeni podaci su značajni, ali ne i dovoljni pa je potrebno izvršiti i dodatna ispitivanja za određivanje stepena infestacije:

Nalaz izmeta - izmet pacova selca je ravan i malo zaobljen, sa zaobljenim krajevima. Prosječna dužina izmeta je oko 6-8 mm i širina 1,5-4 mm. Nalazi se na putevima kuda se ovaj pacov kreće. Tokom 24 sata pacov selac odloži oko 40 komada izmeta. Izmet crnog pacova je nešto kraći i malo tanji sa oštrim krajevima. Tokom 24 sata crni pacov odloži oko 80 komada izmeta. Izmet kućnog miša je crne boje, dugačak 4 mm, a širok do 2 mm. Svjež izmet je mekan i sjajan, a nakon dva dana postaje čvrst, bez sjaja i boja mu postaje svjetlija.

Ustanovljavanje aktivnih rupa - ovaj metod se zasniva na potrebi pacova selca da pravi rupe u tlu. Najčešće se radi o rupama veličine 6-10 cm. Od velikog je značaja odrediti da li su rupe "aktivne" ili ne, jer su samo aktivne rupe dokaz infestacije. Aktivnost rupa se utvrđuje zatvaranjem rupa zemljom ili papirom. Ponovo otvorene rupe su aktivne. Na većim površinama se broj aktivnih rupa utvrđuje tako što se broje rupe u kvadratima površine od jednog kvadratnog metra koje se postavljaju dijagonalno na parceli od 1 ha i na osnovu proporcije se određuje stepen infestacije.

Ustanovljavanje šteta - štete koje glodari nanose su često najpouzdaniji dokaz njihovog prisustva. Ove štete su posebno vidljive na predmetima ili robama koje se mogu oštetiti glodanjem (drvo, kablovi, papir, vreće šećera, brašna i sl.)

Prisustvo mirisa urina glodara - miris urina glodara je veoma specifičan i lako prepoznatljiv, na glatkim i vodonepropusnim površinama. Nekada je osnovni pokazatelj prisustva glodara, naročito ako je njihov broj manji.

Prisustvo dlaka glodara i drugih indirektnih pokazatelja - u objektima u kojim ima glodara često se nađu dlake te masni tragovi od masnih tijela glodara na zidovima. Dlake glodara se posebno lako uočavaju u mlinovima, silosima, magacinima i pekarama gdje su ulijepljene brašnom.

8. OPERATIVNI PROGRAM IZVOĐENJA OBAVEZNE PREVENTIVNE SISTEMATSKJE DERATIZACIJE NA PODRUČJU KANTONA SARAJEVO U TEKUĆOJ GODINI

Operativni program izvođenja obavezne preventivne sistematske deratizacije treba da sadrži:

- obim posla, odnosno definisanost područja na kome će se provesti obavezna preventivna sistematska deratizacija
- vrijeme izvođenja
- vrste sredstava i preparata, njihove količine i načine primjene
- obaveze izvođača deratizacije
- načine obavještanja građana, pravnih i fizičkih lica
- obaveze pravnih i fizičkih lica
- nadzor nad provođenjem deratizacije (vrste nadzora i izvršioci)

8.1. Obim posla, odnosno definisanost područja na kome će se provesti obavezna preventivna sistematska deratizacija

- a) otvoreni i zatvoreni vodotoci, parkovi, groblja, površine koje nisu privedene urbanističkoj namjeni, saobraćajnice, mostovi, otvorena i zatvorena parkirališta, trgovi, tržnice i pijace, javni nužnici i druga javna mjesta na kojima postoji mogućnost zadržavanja i razmnožavanja glodara;

- b) mreža kantonalne i mjesnih kanalizacija za odvođenje otpadnih i oborinskih voda, uređaji za prečišćavanje tih voda, te septičke jame i pomijare;
- c) šahtovi i energetske kanali toplovodnih, plinskih, električnih, telefonskih i drugih instalacija;
- d) glavna sanitarna deponija i ostale deponije smeća i otpadnih materijala koji služe kao sekundarne sirovine;
- e) objekti i sredstva javnog prevoza (željezničke i autobuske stanice, garažni prostori i remize saobraćajnih sredstava za javni prevoz i aerodromski objekti);
- f) svi objekti i prostorije koji služe za proizvodnju, preradu i promet životnih namirnica i predmeta opće upotrebe;
- g) pomoćni prostor stambenih i stambeno-poslovnih zgrada, u svim oblicima svojine, uključujući: podrume, tavane, drvarnike, magazinske prostore, dvorišta, smetljarnike, garaže, otvorena i zatvorena đubrišta;
- h) prostorije za ostavljanje poljoprivrednih mašina i oruđa, te pripadajuće javne površine navedenih objekata (dvorišta, parkovi i sl.);
- i) neuređene ili djelimično uređene zelene i druge javne površine u okolini stambenih zgrada,
- j) podrumi, tavani, drvarnici, magacinski prostori, dvorišta, smetljarnici, garaže, otvorena i zatvorena đubrišta i sl. poslovnih i pomoćnih prostorija na kojima postoji mogućnost razmnožavanja glodara, posebno prostori za skladištenje i pripremu hrane, te pripadajuće površine (dvorišta, parkovi i sl.):
- preduzeća, trgovinskih, ugostiteljskih i zanatskih radnji,
 - hotelsko-turističkih, ugostiteljskih, sportskih i rekreacionih prostora,
 - predškolskih, školskih, vjerskih ustanova i institucija, đačkih i studentskih domova, domova penzionera i drugih sličnih subjekata,
 - zdravstvenih ustanova u svim oblicima svojine,
 - objekata za pružanje medicinskih i higijenskih usluga stanovništvu (centri za masažu, kiropraktične ordinacije, pedikerski, kozmetički, frizerski i brijauški saloni, solariji),
 - organa uprave, javnih preduzeća i ustanova, privrednih društava, organizacija i drugih pravnih lica u svim oblicima svojine, kao i fizičkih lica - obrtnici,
 - uslužnih, trgovinskih, zanatskih i ugostiteljskih radnji, a naročito onih koji se bave proizvodnjom, skladištenjem i prometom životnih namirnica,
 - drugih pravnih i fizičkih lica,
 - svih ostalih subjekata/objekata i drugih mjesta na kojima postoji mogućnost zadržavanja i razmnožavanja glodara.

8.2. Vrijeme izvođenja

Obavezna preventivna sistematska deratizacija se vrši u dvije operativne faze rada (prolječnoj i jesenjoj), svake kalendarske godine i obavezno se izvodi u svakoj operativnoj fazi na svim objektima ili prostorima koji su naprijed navedeni.

Deratizacija se izvodi kontinuirano u toku cijele godine, a operativne (udarne) faze se izvode u proljetnom i jesenjem periodu kada je najveća populacija štetnih glodara, te kada se zbog biološkog ciklusa i migracionih svojstava glodara postižu i najbolji efekti uništavanja istih u naseljenim mjestima.

Vremenskih termina izvođenja obavezne preventivne sistematske deratizacije se trebaju pridržavati pravna i fizička lica, te izvođači deratizacije:

- a) Prva (proljetna) operativna faza deratizacije provoditi će se u vremenskom intervalu od 01.04. do 30.05. kalendarske godine,
- b) Druga (jesenja) operativna faza deratizacije provoditi će se u vremenskom intervalu od 01.10. do 30.11. kalendarske godine.

Interventna deratizacija je treća faza izvođenja deratizacije, a provoditi će se po potrebi, uočenoj infestaciji štetnih glodara. Interventna deratizacija mora se provesti u objektima i prostorima kada se uoči povećani broj glodara kao i u svim slučajevima kada se pojavi nesigurna ili pogoršana epidemiološka situacija zaraznih bolesti koje prenose glodari. Interventna deratizacija vremenski se izvodi tokom cijele kalendarske godine, između dvije faze, a sve do početka prve (proljetne) operativne faze deratizacije na području Kantona Sarajevo u narednoj godini. Kontinuitet deratizacije se postiže obradom mjesta koja služe kao stalna legla i staništa glodara uspostavljanjem tzv. "stalnih hranilišta" koja se održavaju tokom cijele godine.

8.3. Vrste sredstava i preparata, količine i načini primjene

Obavezna preventivna sistematska deratizacija se izvodi hemijskim sredstvima i preparatima čija je upotreba dozvoljena na području Federacije Bosne i Hercegovine i koja, uz toksikološku ocjenu, imaju i dokaz o utvrđenoj efikasnosti, prema propisima koji regulišu ovu oblast, a pismeni dokaz podnose izvođači deratizacije. Primjena aktivnih sastojaka u mamcima koji će se koristiti u deratizaciji mora odgovarati Listi otrova koji se mogu stavljati u promet u Federaciji Bosne i Hercegovine, a koja je utvrđena Rješenjem o utvrđivanju liste otrova koji se mogu stavljati u promet u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Provjeru efikasnosti sredstava vrši ovlaštena ustanova. Preporuku za provjeru efikasnosti sredstava može dati Kantonalna uprava za inspekcijske poslove - Sanitarna inspekcija ili JU Zavod za javno zdravstvo Kantona Sarajevo.

8.4. Obaveze izvođača deratizacije

Izvođač deratizacije mora imati odobrenje Federalnog ministarstva zdravstva, a koje uključuje upotrebu otrova II i III grupe iz Pravilnika o uslovima u pogledu stručne spremljenosti, tehničke opremljenosti, prostorija i drugih uslova kojima moraju udovoljavati zdravstvene ustanove, privredna društva odnosno fizičke osobe-obrtnici za obavljanje dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije ("Službene novine Federacije BiH", broj 30/16).

Izvođač je dužan da prilikom izvođenja deratizacije preduzima sve potrebne mjere predostrožnosti za zaštitu zdravlja građana i radnika koji izvode deratizaciju, kao i mjere za zaštitu domaćih životinja, korisnih insekata, životne i radne sredine.

8.5. Načini obavještanja građana, pravnih i fizičkih lica

Izvođač je dužan da prije početka izvođenja deratizacije obavijesti građane i druga pravna i fizička lica o početku i načinu izvođenja deratizacije, dajući potrebna uputstva za zaštitu od eventualnih štetnih posljedica.

Uputstva za zaštitu sadrže:

- a) opće mjere predostrožnosti i sigurnosti
- b) posebne mjere za zaštitu građana i imovine

- c) opće mjere za zaštitu domaćih životinja
- d) mjere koje se odnose na obaveze pravnih i fizičkih lica za pripremanje prostora u kojima se izvodi deratizacija, što podrazumjeva uklanjanje smeća i drugih otpadaka, obezbjeđenje pristupačnosti prostoru, davanje potrebnih obavještenja stručnim licima izvođača i dr.

Obavještenja i uputstva daju se na prigodan način putem plakiranja, oglašavanja u sredstvima javnog informisanja, prije i u toku izvođenja deratizacije.

8.6. Obaveze pravnih i fizičkih lica

Sva pravna i fizička lica u čijim se objektima izvodi obavezna preventivna sistematska deratizacija, su dužna da stručnim radnicima izvođača omoguće pristup i daju im potrebna obavještenja.

Također, dužni su provoditi određene mjere i izvršavati radnje koje im nalažu stručni radnici izvođača u cilju osiguranja uspješnog izvođenja deratizacije i zaštite ljudi i domaćih životinja.

8.7. Nadzor nad provođenjem deratizacije (vrste nadzora i izvršioći)

Stručni nadzor nad izvođenjem deratizacije javnih površina i javnih dobara, vrše higijensko- epidemiološke ekipe JU Zavod za javno zdravstvo Kantona Sarajevo, a Upravni nadzor nad provođenjem te nadzor nad organizacijom i izvođenjem deratizacije vrši Kantonalna uprava za inspekcijske poslove - Sanitarna inspekcija. Sanitarna inspekcija po svom nalazu ili nalazu Zavoda za javno zdravstvo može zabraniti ili obustaviti izvođenje deratizacije iz slijedećih razloga:

- a) kada se utvrdi da izvođač deratizacije koristi preparate čija efikasnost nije provjerena i upotreba dozvoljena,
- b) kada se utvrdi da nisu ispunjeni uslovi propisani u Programu i Odluci,
- c) kada se utvrdi da radnici koji vrše deratizaciju nemaju propisanih uslova za vršenje deratizacije.

O svim nalazima Sanitarne inspekcije obavještava se Koordinacioni odbor za praćenje izvođenja obavezne preventivne sistematske deratizacije i JU Zavod za javno zdravstvo Kantona Sarajevo. U slučaju nekvalitetnog ili nepotpunog izvršenja deratizacije, Sanitarna inspekcija će predložiti Koordinacionom odboru da naredi da se postupak deratizacije ponovi o trošku izvođača ili predložiti raskid ugovora na štetu izvođača deratizacije.

9. IZVOĐENJE OBAVEZNE PREVENTIVNE SISTEMATSKE DERATIZACIJE

Obe faze deratizacije (proljetna i jesenja faza deratizacije) uključuju nekoliko aktivnosti

I - PRVA OPERATIVNA FAZA - proljeće tekuće godine

PRVA OPERATIVNA FAZA - proljeće tekuće godine obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Kantona Sarajevo provoditi će se u vremenskom intervalu:

- OD 01. 04. do 30.05. tekuće godine

1. Prva etapa ciljanih aktivnosti

U prvoj etapi rada planirane su dvije vrste djelatnosti:

1.1. Higijensko uklanjanje organskih i neorganskih otpadaka iz podrumskih i tavanjskih prostora, te sa površina koje će se deratizirati

Vremenski period aktivnosti: 01.04. do 10.04. tekuće godine

1.2. Ispitivanje i procjena broja glodara

Izvesti će se prema metodologiji postavljanja meka, metodom slučajnog izbora, na određenom broju mjesta u svakoj općini Kantona Sarajevo.

Vremenski period aktivnosti: 10. 04. do 18. 04. tekuće godine

2. Druga etapa ciljanih aktivnosti

Vrijeme za provođenje druge etape Prve operativne faze Programa deratizacije je od 19. 04. do 30.05. tekuće godine

II – DRUGA OPERATIVNA FAZA – jesen tekuće godine

DRUGA OPERATIVNA FAZA – jesen tekuće godine obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Kantona Sarajevo provoditi će se u vremenskom intervalu:

- OD 01.10. do 30.11. tekuće godine

1.) Prva etapa ciljanih aktivnosti

U prvoj etapi rada planirane su dvije vrste djelatnosti:

1.1. Higijensko uklanjanje organskih i neorganskih otpadaka iz podrumskih i tavanskih prostora, te sa površina koje će se deratizirati

Vremenski period aktivnosti: od 01. 10. do 05.10. tekuće godine

1.2. Ispitivanje i procjena broja glodara

Izvesti će se prema metodologiji postavljanja meka, metodom slučajnog izbora, na određenom broju mjesta u svakoj općini Kantona Sarajevo

Vremenski period aktivnosti: 06.10. do 15.10. tekuće godine

2.) Druga etapa ciljanih aktivnosti

Druga etapa druge operativne faze Programa obavezne preventivne sistematske deratizacije Kantona Sarajevo provoditi će se od 16.10. do 30.11. tekuće godine.

1. Prva etapa ciljanih aktivnosti

1.1. Higijensko uklanjanje organskih i neorganskih otpadaka iz podrumskih i tavanskih prostora, te sa površina koje će se deratizirati

Sanitarno higijenske mjere u zaštiti od glodara imaju za cilj stvaranje povoljnih uslova za provođenje sistematske deratizacije Kantona Sarajevo, a što je bitan preduslov za postizanje efikasnosti.

Sanitarno higijenske mjere se obavezno moraju provoditi prije pristupa direktnom uništavanju glodara i postavljanju mamaca i treba ih provesti prije početka izvođenja deratizacije, kako u proljetnoj, tako i jesenjoj operativnoj fazi.

Ove mjere, u prvom redu, podrazumijevaju čišćenje svih podrumskih prostorija, kao i većih javnih prostora te uklanjanje svih organskih i neorganskih otpadaka. Za čišćenje i uklanjanje otpada sa javnih površina neophodno je uključivanje javnog komunalnog preduzeća.

Kod kolektivnih oblika stanovanja, provođenje higijensko-sanitarnih mjera se, zbog važnosti ovih aktivnosti obavezno mora provoditi uz nadzor predstavnika pravnih lica kojim je povjereno održavanje zajedničkih prostorija zgrada. **Za uspjeh provođenja Programa deratizacije najvećim dijelom odgovorne su ove mjere, odnosno uspješnost cijelog procesa i do 60% zavisi o pravilno provedenim sanitarno-higijenskim mjerama.**

1.2 Ispitivanje i procjena broja glodara se treba izvršiti deset dana prije izvođenja deratizacije na terenu, a provodi se

po jednoj od predloženih metodologija koje su sastavni dio ovog Programa.

Cilj ove aktivnosti je da se odredi stepen infestiranosti, odnosno brojnost glodara u objektima i na površinama koje će se tretirati preventivnom sistematskom deratizacijom. Ispitivanje će se izvršiti u različitim vrstama objekata i na različitim općinama na području Kantona. Ispitivanja brojnosti glodara se treba provesti nakon čišćenja i uklanjanja organskih i anorganskih otpadaka iz podrumskih prostorija i ostalih objekata koji se trebaju deratizirati.

Primarno postavljanje mamaca - metoda skrininga za ocjenu stepena infestacije glodara

Metodologija: Postavljanje meka na 8 odabranih lokacija u svakoj općini, po istim kriterijima izbora koje će se koristiti u izvođenju obavezne preventivne deratizacije na području Kantona Sarajevo.

Izabrat će se 8 mjesta i to: najveće trgovačko skladište prodaje živežnih namirnica, dvije podrumске lokacije slučajno odabranih stambenih zgrada, jedna deponija smeća, dva kanalizaciona šahta, jedna slučajno odabrana prodavnica mesnih i jedna slučajno odabrana prodavnica mliječnih proizvoda.

Meke 15-25 grama će se postaviti na razdaljini od 3-5 m².

JU Zavod za javno zdravstvo Kantona Sarajevo, poslije izbora najpovoljnijeg izvođača, ima pravo izmjene lokacija za primarno postavljanje meka iz Operativnog plana.

Postavljanje **probni** mamaca - predstavlja prilično preciznu metodu, ali ne i potpuno tačnu jer pacovi imaju osobinu da skladište hranu, a mogu se hraniti i nekim drugim hranivima. Provodi se tako što se zrnasta hraniva koja se koriste za izradu mamaca postavljaju u tačno određenim količinama na mjestima na kojima se očekuje prisustvo glodara, na 24 sata se mjerenjem utvrđuje količina pojedene hrane u periodu od 5 do 8 dana, a potom se na osnovu formule izračunava broj pacova.

$$P = H / 28 \times N$$

Pri čemu P - predstavlja vjerovatan broj pacova, H - količinu pojedene hrane, 28 - količinu hrane koju pacov pojede za jedan dan (miš pojede 6 g) i N - broj dana koliko je bila izložena hrana.

Pet dana po postavljanju meka za trovanje glodara izvršit će se mjerenje broja preostalih meka i metodologijom JU Zavod za javno zdravstvo Kantona Sarajevo utvrditi procjena stanja glodara, što će biti smjernica za operativni rad provođenja preventivne deratizacije.

2.) Druga etapa ciljanih aktivnosti

Postavljanje mamaca prilikom izvođenju u operativnom programu obavezne preventivne sistematske deratizacije

- postavljanje mamaca u potpunosti treba primijeniti prema metodologiji utvrđenoj u Programu deratizacije na području Kantona Sarajevo u tekućoj godini
- poslije 10 dana izvršiti kontrolu postavljenih mamaca i obnoviti ih ukoliko je više od 50% potrošeno
- poslije 25 dana, a najkasnije 30 dana od postavljanja skloniti i uništiti preostale mamce
- u provođenju deratizacije vodotokova i kanalizacione mreže obavezno se mora rukovoditi principima vezivanja parafinskih blokova - mamaca na propisani način, a ni u kom slučaju vršiti

- istresanje mamaca u kanalizacioni sistem ili vodotokove
- svi pasta rodenticidi, kao i rastresiti parafinski mamci, treba da budu u originalnim pakovanjima proizvođača, sa tekstom na jednom od službenih jezika koji se koriste u Bosni i Hercegovini, o sastavu i djelovanju, kao i upozorenju na mogućnost trovanja

U ustanovama za proizvodnju hrane i lijekova, kao i zdravstvenim ustanovama koriste se hranilice za glodare, a njihovo postavljanje mora se evidentirati na tlocrtima i dostaviti JU Zavod za javno zdravstvo Kantona Sarajevo.

Za deratizaciju školskih i predškolskih ustanova, odnosno prostora koji su dostupni djeci koristiti isključivo adhezivne mamke kako bi se izbjegao potencijalni rizik od neželjenih posljedica.

Kod postavljanja mamaca za uništavanje glodara pridržavati se i slijedećih obaveznih postupaka rada:

- mamke treba postavljati na mjesto gdje je zapažen najveći broj glodara
- mamci treba da budu nedostupni ljudima i korisnim životinjama te se njima ne smiju kontaminirati živežne namirnice
- mamci ako nisu postavljeni na nedostupna mjesta, moraju biti izloženi na podlošci u kutijama.

10. IZBOR PREPARATA

Za provođenje obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Kantona Sarajevo koristiti će se isključivo rodenticidi druge generacije antikoagulanata čiji sastav mora odgovarati skupini otrova II grupe iz Rješenja o utvrđivanju liste otrova koji se mogu stavljati u promet u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 50/08).

Svaki izvođač radova u ponudi treba navesti:

- a. Izbor rodenticida, generičko ime, glavne karakteristike rodenticida u odnosu na djelovanje.
- b. Zemlju proizvođača, puni naziv firme proizvođača, kao i dostaviti Certifikate o kvalitetu rodenticida koji će se koristiti u obaveznoj preventivnoj sistematskoj deratizaciji.
- c. Rodenticidi II grupe moraju da imaju deklaraciju proizvođača, profakturu ponude, garanciju da će izvršiti uplatu, rok dostave rodenticida u Kantona Sarajevo te rok trajanja (upotrebe) koji važi najmanje do početka prve operativne faze naredne godine.
- d. JU Zavod za javno zdravstvo Kantona Sarajevo i Sanitarna inspekcija će izvršiti nadzor kod prijema rodenticida, zapisnički utvrditi količinu i vrstu rodenticida, a u toku izvođenja vršiti stalan nadzor nad primjenom rodenticida.
- e. Kod svakog nepridržavanja primjene i načina upotrebe odabranih rodenticida obavezna preventivna sistematska deratizacija će se obustaviti na štetu izvođača radova.

Prednosti ove skupine rodenticida za uništavanje glodara su:

- uništavaju sve vrste glodara
- postižu smrtnu dozu kod glodara već nakon jednog uzimanja zatrovane mase u minimalnim količinama

- uništavaju glodare otporne na prvu generaciju rodenticida
- smrt glodara nastaje 3-7 dana poslije unošenja zatrovane mase, pa ne izaziva pojavu opreza i straha kod glodara
- postavlja se manja količina zatrovane mase, što smanjuje rizik od štetnih posljedica i zagađenja sredine
- u koncentracijama u kojima se upotrebljavaju za suzbijanje glodara nisu otrovni za ljude ni toplokrvne životinje
- ne izazivaju rezistenciju
- ne smiju djelovati repelentno

Izvođač obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Kantona Sarajevo, mora da ima Rješenje Ministarstva zdravstva Federacije BiH za prometovanje otrova, shodno odredbama Zakona o prometu otrova ("Sl. list RBiH", br. 2/92 i 13/94).

10.1 Vrste sredstava za deratizaciju

U Programu deratizacije radi efikasnije kontrole i borbe protiv glodara određene su vrste mamaca: **parafinski, rastresiti i adhezivni mamci**

Normativna masa mamaka:

- manja meka 25-30 g.
- srednja meka 50 g.
- veća meka 100-150 g. perforirana ili sa žicom

U Programu deratizacije za područje Kantona Sarajevo najveći postotak mamaca biti će sastavljen od parafiniziranih mamaca (cca 60%), od čega u obliku blokova 60% i u obliku briketa 40%. Rastresiti mamci će sačinjavati 35% od ukupne količine mamaca, dok će ostatak od oko 5% sačinjavati adhezivni mamci.

10.2 Planiranje postavljanja meka-mamaca

Parafinski mamci smiju se postavljati na otvorenim površinama isključivo u skladu sa Pravilnikom o načinu obavljanja obavezne dezinfekcije, dezinskekcije i deratizacije ("Službene novine Federacije BiH", broj 30/16) i Programom deratizacije.

Posebnu pažnju treba posvetiti postavljanju otrovnih meka u prostorima u kojima se obavlja proizvodnja i/ili promet namirnica, pa otrovne meke treba postaviti u posebno zaštićenim, zatvorenim i označenim kutijama.

Obavezno je vođenje evidencije o šemi postavljanja, da se namirnice zaštite od slučajnog ili namjernog onečišćenja.

Ako se deratizacija obavlja u objektima u kojima se nalaze rasute namirnice, treba sakupiti ostatke meka nakon provedenog postupka deratizacije.

Za deratizaciju kanalizacionog sistema, riječnih obala i nasipa koristiti parafinske mamce učvršćene za žicu.

Strogo je zabranjeno istresanje mamaca u kanalizacionu mrežu, te za eventualne takve postupke, izvođač snosi i zakonsku odgovornost.

Za deratizaciju školskih i predškolskih ustanova, odnosno prostora koji su dostupni djeci koristiti isključivo adhezivne mamke kako bi se izbjegao potencijalni rizik od neželjenih posljedica.

U odstupanju postavljanja meka na navedene načine, prekinuti će se provođenje sistematske deratizacije na štetu izvođača.

U izvođenju deratizacije u tekućoj godini za upotrebu su planirani mamci s antikoagulantima II generacije koji se izlažu u manjim količinama, jer su vrlo učinkoviti a dovoljno je jednokratno uzimanje.

a) Stambeni objekti sa pripadajućim površinama-okućnice

- 1 meka (20-50 gr.) na 20 m² tlocrtne površine (cca 300 gr. po objektu na 10 mjesta)

b) Privredni objekti i pripadajući prostori

- 1 meka (20-50 gr.) na 10 m² tlocrtne površine (cca 600 gr. na 20 mjesta)

c) Objekti za preradu, proizvodnju, skladištenje i prodaju namirnica

- u objektu: 1 meka (20-50 gr.) na 20 m² tlocrtne površine u za to namijenjene kutije (cca 200 gr. po objektu na 10 mjesta)

oko objekta: 1 meka (20-50 gr.) na 10 m² tlocrtne površine (cca 600 gr. po objektu na 20 mjesta)

d) Objekti javne namjene (predškolske, školske i zdravstvene ustanove)

- u objektu: 1 meka (20-50 gr.) na 20 m² tlocrtne površine u za to namijenjene kutije (cca 200 gr. po objektu na 10 mjesta)

oko objekta: 1 meka (20-50 gr.) na 10 m² tlocrtne površine (cca 500 gr. po objektu na 20 mjesta)

Napomena: U prostore koji su dostupni djeci ne stavljati mamake već adhezivna sredstva na zaštićena mjesta.

e) Otvorene javne površine

Deratizacija otvorenih javnih površina provodi se izlaganjem vodootpornih meka samo u aktivne rupe glodavaca ili na zaštićena mjesta na način da su meke nedostupne neovlaštenim osobama, djeci i neciljnim životinjskim vrstama.

Parkovi i zelene površine:

1 meka (20-50 gr.) na 10- 20 m² tlocrtne površine u rupe ili žbunje

e) Kanali, otvoreni vodotokovi:

- meka (20-50 gr.) na 10 dužnih metara obale vodotoka

f) Kanalizacioni sistem otpadnih voda

Kod izlaganja meka u sistem kanalizacije treba osigurati prisustvo uposlenika lokalne komunalne službe. Deratizacija kanalizacije provodi se izlaganjem vodootpornih meka vezanih žicom u revizionna okna ili suhe dijelove kanalizacije. Poklopac svakog revizionnog okna u koje je postavljena meka mora se obilježiti bojom.

- 1 meka (100-200 gr.) na 200 m kanalizacije, ili u svako 2. ili 3. revizionno okno, ili

1000 gr meke na 500 m kanalizacije raspoređenih na 10 mjesta

f) Deponije krutog i organskog otpada

Ukoliko se radi o deponijama većih površina zatrovane meke treba izlagati u prstenu širine 5- 10 m oko deponije, a na svakih 5-10 m udaljenosti jedne od druge.

- 1 meka (20-50 gr) na 10 m² tlocrtne površine (cca 500 gr/100 m² na 10 mjesta)
- 1 meka (20-50 gr) na svakih 5-10 m u prstenu (cca 1000 gr/ 100 m² na 20 mjesta)

Ako su deponije ograđene i pod nadzorom, u deratizaciji se mogu koristiti i antikoagulantna prašiva za posipanje aktivnih rupa i puteva kretanja glodara.

U provođenju obavezne preventivne sistematske deratizacije poželjno je koristiti istovrsne meke za cijelo područje i u svim objektima (ovisno o namjeni objekta).

U slučaju visokog stepena infestacije, nezavisno o tipu objekta, treba udvostručiti predviđenu količinu zatrovanih meka. Iz tog razloga treba predvidjeti cca 30% više sredstava (strategijska rezerva) od stvarno potrebnih.

Vrijeme provođenja obavezne preventivne sistematske deratizacije mora biti što kraće, kako bi se cijelo interesno područje pokrilo u što kraćem vremenu, što utiče na zadane efekte preventivne sistematske deratizacije.

10.3. Planirana rodenticidna sredstva

Kod planiranja količina rodenticidnih sredstava za provođenje obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Kantona Sarajevo za tekuću godinu mora se voditi računa da se rodenticidni mamci koriste krajnje racionalno, da su postavljeni stručno i na mjesta na kojima je potrebno ostvariti visoke standarde kontrole glodara.

Tabela 6. Planirane količine rodenticida koje će se koristiti u obaveznoj preventivnoj sistematskoj deratizaciji na području Kantona Sarajevo u tekućoj godini za jednu fazu preventivne sistematske deratizacije

NAZIV SREDSTVA	KOLIČINA u kg	Struktura %
RASTRESITI MAMCI Rodenticidi druge generacije antikoagulanata	3930,00	30,00%
PARAFINSKI BLOKOVI Rodenticidi druge generacije antikoagulanata	5900,00	45,00%
PARAFINSKI BRIKETI Rodenticidi druge generacije antikoagulanata	3000,00	23,00%
ADHEZIVNI MAMCI	270,00	2,00%
UKUPNO	13.100,00	100,00%

Planirana količina rodenticidnih sredstava za provođenje obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Kantona Sarajevo u tekućoj godini bi trebala biti dovoljna, a na osnovu dosadašnjih iskustava i pokazatelja uspješnosti u provođenju obaveznih preventivnih sistematskih deratizacija na području Kantona Sarajevo prethodnih godina.

11. INTERVENTNA DERATIZACIJA

Interventna deratizacija je dopunska deratizacija koja će se provoditi na svim lokalitetima Kantona Sarajevo, na zahtjev JU Zavod za javno zdravstvo i Sanitarne inspekcije, ako ocijene da je došlo do povećanog broja glodara ili kada se ocijeni da postoje epidemiološki rizici za pojavu zaraznih bolesti koje se prenose glodarima.

Interventna deratizacija će se, po potrebi, provoditi kada se uoči povećani broj glodara ili ako se u 7 dana od postavljanja mamaca utvrdi da je 50% pojedeno od strane glodara, kao i u svim slučajevima kada se pojavi nesigurna ili pogoršana epidemiološka situacija izazvana zaraznim bolestima koje prenose glodari.

Vrijeme i način izvođenja interventne deratizacije odredit će JU Zavod za javno zdravstvo Kantona Sarajevo i Sanitarna inspekcija.

12. OSTALI POTREBNI MATERIJALI

Osim rodenticida u procesu deratizacije moraju se koristiti i drugi materijali-ambalaža:

Tabela 7. Ostali potrebni materijali

NAZIV	KOLIČINA
Zaštićene kutije	3.900
Tacne	41.000

Navedene količine su, po procjeni, dovoljne za izvođenje cjelokupne obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Kantona Sarajevo u tekućoj godini.

13. OBAVJEŠTAVANJE JAVNOSTI

Jedna od obaveza izvođača je da informiše javnost prije početka izvođenja obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Kantona Sarajevo u tekućoj godini na prigodan način:

- Potrebno je obavijestiti građane i druga pravna i fizička lica
- o početku i načinu izvođenja obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Kantona Sarajevo
 - o obavezi higijenskog fizičkog uklanjanja organskih i neorganskih otpadaka iz podrumskih i tavanskih prostora, u naprijed definisanim terminima

Obavještenja o izvođenju obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Kantona Sarajevo u tekućoj godini vršiti će se oglašavanjem u sredstvima javnog informisanja i putem plakatiranja, prije i u toku izvođenja aktivnosti.

Obavezna je javna obavijest preko malih i velikih plakata, koji će se postavljati na javnim mjestima, te na drugi prigodan način dijeliti javnosti.

Tabela 8: Potreban broj plakata za informisanje javnosti

VRSTA INFORMACIJE	KOLIČINA
veliki plakati-obavijesti (najmanje formata A3)	1.500 komada
mali plakati-obavijesti (najmanje formata A5)	10.000 komada
UKUPNO	11.500 komada

Izvođač mora da sačini i izda potrebna pismena uputstva za zaštitu od eventualnih štetnih posljedica, a u skladu sa članom 5. Odluke o obaveznoj preventivnoj sistematskoj deratizaciji na području Kantona Sarajeva ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 22/13,23/16,7/17 i 42/19), gdje je navedeno da je izvođač dužan da prilikom izvođenja deratizacije preduzme sve potrebne mjere predostrožnosti za zaštitu zdravlja građana i radnika koji izvode deratizaciju, kao i mjere za zaštitu domaćih životinja, korisnih insekata, životne i radne sredine.

Pismena uputstva za zaštitu treba da sadrže:

- Opšte mjere predostrožnosti i sigurnosti
- Posebne mjere za zaštitu građana i imovine
- Opšte mjere za zaštitu domaćih životinja i korisnih insekata
- Mjere koje se odnose na obaveze pravnih i fizičkih lica za pripremanje prostora u kojima se izvodi deratizacija (uklanjanje smeća i drugih otpadaka, obezbjeđenje pristupačnosti prostoru, davanje potrebnih obavještenja stručnim licima izvođača i dr.)

Izvršitelji obavezne preventivne deratizacije dužni su pismeno obavještavati Sanitarnu inspekciju o planu rada za svaki dan provedbe deratizacije. Dnevni plan rada uključivat će ulice koje će biti obuhvaćene deratizacijom svakog dana u sedmici i popis djelatnika koji obavljaju poslove, a izvršitelji su ga dužni dostaviti pet radnih dana unaprijed.

O akcijama izvođenja obavezne preventivne sistematske deratizacije građani će biti obaviješteni lijepljenjem pisanih obavijesti na oglasnim pločama stambenih zgrada te ubacivanjem u poštanski sandučić predstavnik stanara, odnosno vlasnika objekta, pet dana prije njihove provedbe.

Izvršitelji su dužni savjetovati predstavnike stanara kojim se obrate prilikom obavljanja deratizacije o provedbi ostalih mjera za smanjenje populacije glodara u prostorima, kao što su onemogućavanje pristupa glodarima, sanacija zgrade, otklanjanje hrane, skloništa i vode za glodare u njihovoj zgradi.

Prilikom postavljanja zatvorenih mamaca izvršitelji deratizacije će na vidljivom mjestu postaviti Obavještenje o obavljenoj deratizaciji koje sadrži naziv izvršitelja i datum kad je deratizacija provedena.

U slučaju potrošnje izloženih meka ili drugog dokaza o prisutnosti glodara građani će obavijestiti Sanitarnu inspekciju koja će sa izvršiocem odlučiti o dodatnom postavljanju mamaka.

Na dan provedbe deratizacije iz obavijesti, vlasnici zgrada ili stanari dužni su omogućiti pristup ekipama u podrumске, suterenske i gospodarske prostore u zgradama i dvorištima, a obavljene poslove ovjeriti potpisom na potvrdi.

14. NADZOR I KONTROLA IZVOĐENJA OBAVEZNE PREVENTIVNE SISTEMATSKE DERATIZACIJE NA PODRUČJU KANTONA SARAJEVO U TEKUĆOJ GODINI

Nadzor predstavlja trajnu, organizovanu aktivnost čija je osnovna zadaća sistematsko prikupljanje, analiziranje i korištenje svih relevantnih podataka u vezi izvođenja Obavezne preventivne sistematske deratizacije.

Izvođač je dužan da sačini Operativni plan izvođenja cjelokupne obavezne, preventivne, sistematske deratizacije na području Kantona Sarajevo u tekućoj godini, u skladu sa Programom deratizacije. U Operativnom planu treba da bude utvrđena cjelokupna i dnevna dinamika izvođenja obavezne, preventivne, sistematske deratizacije, a što je polazna osnova za provođenje nadzora i kontrole izvršenja aktivnosti.

Kontrola obavezne preventivne sistematske deratizacije se obezbjeđuje na četiri nivoa:

- a) od strane samog izvođača - interna kontrola
- b) od strane vlasnika ili korisnika objekta ili prostora koji se deratiziraju - kontrola korisnika usluga
- c) od strane Sanitarne inspekcije i komunalnih inspekcija - kontrola od strane nadležnih organa uprave
- d) od strane JU Zavod za javno zdravstvo Kantona Sarajevo - kontrola od strane stručne institucije

Kontrola se smatra potpunom samo ako je provedena od strane sva četiri navedena nivoa.

14.1 Posebne odredbe nadzora

Izvođač deratizacije je dužan, prema novim odredbama mjera sigurnosti provođenja obavezne, preventivne, sistematske deratizacije u EU, da ukloni ostatke i uginule glodare u roku od 10 dana od dana postavljanja sredstava za deratizaciju.

U slučajevima visoke infestacije ponovno postavljanje mamaca treba provesti 7 dana nakon prvog postavljanja u svim slučajevima kada se ocjeni da je više od 50% postavljenih mamaca pojedeno od strane glodara.

Nakon završetka obavezne preventivne deratizacije izvođač deratizacije treba ostatke mamaca i uginulih glodara, pokupiti i bezbjedno zbrinuti u roku 10 dana od dana završetka deratizacije.

Izvođač deratizacije je dužan, za vrijeme rada, da vodi evidenciju o izvršenim deratizacijama, putem Evidencijskih kartica o obavljenoj deratizaciji iz Pravilnika o uslovima u pogledu stručne spreme zaposlenika, tehničke opremljenosti, prostorija i drugih uslova kojima moraju udovoljavati zdravstvene ustanove, pravna i fizička lica - obrtnici za obavljanje dezinfekcije, dezinfekcije i deratizacije.

Izvođač je dužan, za vrijeme rada, pored evidencijskih kartica o obavljenoj deratizaciji obezbjediti i individualni karton i evidencije o dnevnom Programu izvođenja obavezne preventivne sistematske deratizacije.

Monitoring nadzora broj 1.

Monitoring za nadzor provođenja obavezne preventivne sistematske deratizacije kanalizacione mreže

Datum _____

Izvođač _____

Kontrola ovlaštenog lica _____

Broj revizijskih otvora (šahtova) u kojima je vršena deratizacija _____

Ukupna dužina deratizovane kanalizacione mreže _____

Potpis ovlaštene osobe: _____

Monitoring nadzora broj 2.

Monitoring za nadzor provođenja obavezne preventivne sistematske deratizacije otvorenih vodotokova

Datum _____

Izvođač _____

Kontrola ovlaštenog lica higijensko-epidemiološke ekipe Zavoda _____

Naziv vodotoka _____

Broj izloženih parafinskih blokova _____

Količina izložene mase - u kg _____

Potpis ovlaštene osobe: _____

Monitoring nadzora broj 3.

Individualni karton i evidencije o dnevnom Programu izvođenja obavezne preventivne sistematske deratizacije

Datum _____

Lokacija izvođenja _____

Izvođač _____

Kontrola ovlaštenog lica _____

Potpis i pečat ovlaštene osobe: _____

Zavod za javno zdravstvo Kantona Sarajevo i Sanitarna inspekcija, pored ostalih obaveza, vršiti će i monitoring nadzora broj 1. 2. i 3. provođenja obavezne, preventivne, sistematske deratizacije.

15. KOORDINACIONI ODBOR

Ministar zdravstva Kantona Sarajevo imenuje Koordinacioni odbor za praćenje organizacije i izvođenje deratizacije, koji čine predstavnici Ministarstva zdravstva Kantona Sarajevo, predstavnici općina, predstavnik Sanitarne inspekcije, predstavnik JU Zavod za javno zdravstvo Kantona Sarajevo i predstavnici drugih pravnih i fizičkih lica čiji objekti podliježu obavezi deratizacije.

Zadatak Koordinacionog odbora je da vrši koordinaciju izvršenja svih poslova i zadataka u vezi sa realizacijom Programa deratizacije, plana deratizacije i operativnih planova deratizacije. Takođe Koordinacioni odbor raspravlja

problematiku vezanu za organizaciju i izvođenje deratizacije i blagovremeno predlaže izvođaču mjere za prevazilaženje teškoća koje mogu negativno uticati na opći uspjeh izvođenja deratizacije.

16. MJERE SIGURNOSTI

Tokom izvođenja svih faza obavezne preventivne sistematske deratizacije moraju se poduzimati mjere sigurnosti:

- prilikom postavljanja mamaca treba paziti da isti ne dospiju u slivna područja ili vodotokove koji se koriste za dodatne potencijale za pijaće vode.
- izvođač deratizacije je obavezan sakupiti nepotrošene mamce nakon određenog roka.
- izvođač deratizacije je dužan da plakate o izvođenju deratizacije postavi na vidna mjesta, a u pisanim materijalima moraju biti istaknute opasnosti po ljude i domaće životinje, kao i tačan naziv mamaca - rodenticida, te njihov registrovani naziv.
- u svakom slučajnom, zadesnom trovanju sa sredstvima za deratizaciju, izvršit će se stručna elaboracija, a sve posljedice snosi izvođač deratizacije.
- Izvođač deratizacije dužan je pokupiti uginule glodare i zbrinuti ih na adekvatan način

Vlada Kantona Sarajevo

Na osnovu člana 26. i 28. stav (1) Zakona o Vladi Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 36/14 - Novi prečišćeni tekst i 37/14 - Ispravka) i člana 6d. i 6e. stav (2) Zakona o plaćama i drugim naknadama sudija i tužilaca u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 72/05, 22/09, 55/13 i 61/22), Vlada Kantona Sarajevo, na 102. sjednici održanoj 17.11.2022. godine, donijela je

UREDBU

O NAKNADAMA SUDIJA I TUŽILACA U PRAVOSUDNIM INSTITUCIJAMA U KANTONU SARAJEVO

Član 1.

(Predmet)

Ovom uredbom uređuje se visina naknade troškova za odvojen život od porodice i troškove smještaja u mjestu rada sudija, tužilaca i stručnih saradnika općinskih i kantonalnih sudova i kantonalnih tužilaštava (u daljem tekstu: pravosudne institucije u Kantonu Sarajevo), te visina, uvjeti i način ostvarivanja naknade na osnovu vremena provedenog u pripravnosti za rad srazmjerno vremenu trajanja pripravnosti za rad sudija i tužilaca u pravosudnim institucijama u Kantonu Sarajevo.

Član 2.

(Naknada za odvojeni život od porodice i smještaj u mjestu rada)

Sudije, tužioci i stručni saradnici iz člana 4. Zakona o plaćama i drugim naknadama sudija i tužilaca u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 72/05, 22/09, 55/13 i 61/22) (u daljem tekstu: Zakon) čije je mjesto prebivališta udaljeno više od 70 kilometara od mjesta pravosudne institucije u kojoj obavljaju dužnost imaju pravo na naknadu troškova za odvojen život od porodice i naknadu troškova smještaja u mjestu rada u visini od 250,00 KM.